

Број: 17-14-1-1707-2/15
Сарајево, 14. јули 2015. године

 BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 15-07-2015			
Organizaciona jedinica	Administrativna jedinica	Planirani broj	Broj priloga
01.02	05-2	1001	15

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА

Предмет. Сагласност за ратификацији споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00 и 32/13), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Допуна 2 Споразума о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије који се односи на хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру Инструмента за претприступну помоћи за 2011. годину. Споразум је потписан 27.10.2014. године у Бриселу и 20.03.2015. године у Сарајеву, а потписала га је, у име Босне и Херцеговине, гђа Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције БиХ.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који заступницима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР
Boris Buxa
Борис Буха

MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-32-05-5-5913/15
Datum: 07.07.2015.godine

Sjednica za sjednicu
19.07.2015. F.E.J.

PRIMLJENO: 10-07-2015			
17	14-1	1407-1	

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

SARAJEVO

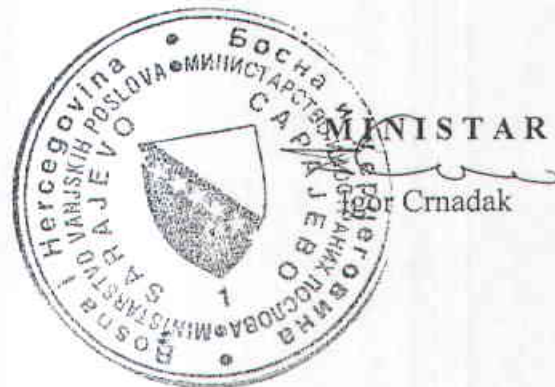
Predmet: Prijedlog odluke o ratifikaciji Dopune 2 Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije koji se odnosi na horizontalni program o nuklearnoj sigurnosti i zaštiti od zračenja u okviru instrumenata za pretpristupnu pomoć za 2011.godinu, d o s t a v l j a s e

U prilogu akta dostavljamo prijedlog odluke o ratifikaciji Dopune 2 Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije koji se odnosi na horizontalni program o nuklearnoj sigurnosti i zaštiti od zračenja u okviru instrumenata za pretpristupnu pomoć za 2011.godinu, potpisan 27.10.2014.godine u Briselu i 20.03.2015.godine u Sarajevu na engleskom jeziku.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na svojoj 12. sjednici, održanoj 25.06.2015. godine utvrdilo prijedlog odluke o ratifikaciji predmetnog Sporazuma, čiji zaključak dostavljamo u prilogu akta.

Molimo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine da donese odluku o ratifikaciji Dopune 2 Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije koji se odnosi na horizontalni program o nuklearnoj sigurnosti i zaštiti od zračenja u okviru instrumenata za pretpristupnu pomoć za 2011.godinu.

S poštovanjem,

ДОПУНА БРОЈ 2
СПОРАЗУМА О ФИНАНСИРАЊУ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА ХОРИЗОНТАЛНИ ПРОГРАМ О
НУКЛЕАРНОЈ БЕЗБЈЕДНОСТИ И ЗАШТИТИ ОД ЗРАЧЕЊА У ОКВИРУ
ИНСТРУМЕНТА ЗА ПРЕТПРИСТУПНУ ПОМОЋ У 2011. ГОДИНИ

Како је првобитно закључен између Европске комисије и Босне и Херцеговине
29. новембра 2012. године

Европска комисија, у даљњем тексту „Комисија“,
с једне стране, и
Босна и Херцеговина, у даљњем тексту „Корисник“,
с друге стране,
заједно у тексту као „Стране“.

Будући да:

- а) је Комисија 11. новембра 2011. године усвојила Хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА-ине компоненте „Помоћ у транзицији и изградња институција“ за 2011. годину (у даљњем тексту: „Програм“). Дио Програма који се односи на Босну и Херцеговину спроведен је кроз Финансијски споразум закључен између Босне и Херцеговине и Комисије 29. новембра 2012. године.
- б) Након закључивања свих финансијских споразума, усклађени су рокови уговарања, извршења и исплате, те су према потреби са свим корисницима закључене допуне Финансијским споразумима.
- ц) Програм је измијењен Спроведбеном одлуком Комисије Ц(2014) 7443 од 10. октобра 2014. године како би промијенио начин управљања Пројекта 1 – „Додатно унапређење техничког капацитета регулаторних тијела за нуклеарну енергију у Босни и Херцеговини и Црној Гори“. Пројекат 1 и Пројекат 2 – „Додатно унапређење техничког капацитета регулаторних тијела за нуклеарну енергију у Албанији, Македонији, Србији, и Косову*¹“ имају исти циљ, јачање техничких капацитета регулаторних агенција за нуклеарну енергију, али различит географски дјелокруг. Стога је примјерено спојити наведена два пројекта у један пројекат, спроводећи радње у свим корисницама које заједно чине географски дјелокруг Пројекта 1 и 2. Како би се олакшало спровођење радњи без потешкоћа, потребно је продужење коначног датума извршења уговора за једну годину, са 26. јуна 2017. године на 26. јуни 2018. године.

---

¹ * Ова ознака не доводи у питање ставове о статусу, те је у складу са „УНСЦР 1244“ и мишљењем Међународног суда о Декларацији о независности Косова

СПОРАЗУМЈЕЛЕ СУ СЕ О СЉЕДЕЋЕМ:

Члан 1.

Споразум о финансирању у вези са Хоризонталним програмом о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА-ине компоненте "Помоћ у транзицији и изградња институција" за 2011. годину, са посљедњим измјенама и допунама, измјењује се на сљедећи начин:

- (1) Члан 2 (1) се укида.
- (2) Анекс А оригиналне Спроведбене одлуке Комисије Ц(2011) 8164 од 11. новембра 2011. године овим се замјењује Анексом А Спроведбене одлуке Комисије Ц(2014) 7443 од 10. октобра 2014. године са измјенама и допунама.
- (3) Члан 6 (1) замјењује се сљедећим: „Уговори морају бити извршени најкасније до 26. јуна 2018. године“.
- (4) Члан 7 (1) замјењује се сљедећим: „Средства морају бити исплаћена најкасније до 26. јуна 2019. године.“
- (5) Члан 15 (1) измјењује се на сљедећи начин: „Овај Споразум престаје важити 26. јуна 2021. године. Овај престанак не искључује могућност да Комисија спроведе финансијске корекције у складу са чланом 56. ИПА-иног Спроведбеног прописа.“

Члан 2.

Сви остали услови Споразума о финансирању остају непромијењени.

Члан 3.

Ова допуна ступа на снагу са даном потписивања. Уколико уговорне Стране изврше потписивање на различите датуме, ова допуна ступа на снагу на дан потписивања друге од двију Страна.

Сачињено у 2 оригинална примјерка на енглеском језику, од којих један примјерак задржава Комисија, а један примјерак Корисник.

Потписала, за и у име Босне и Херцеговине, у Сарајеву,

/својеручни потпис/ 20. 3. 2015.

гђа Невенка Савић

Државна ИПА-ине координаторица, Директорица,
Дирекција за европске интеграције

/својеручни потпис/ 27. 10. 2014.

Потписао, за и у име Европске комисије, у Бриселу

г. *Gerhard Schumann-Hitzler*

Директор

Печат:

G. SCHUMANN-HITZLER
DIRECTOR ELARG.D REGIONAL
COOPERATION & ASSISTANCE;
TURKISH CYPRIOT COMMUNITY

ДОДАТАК А: Хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА-ине компоненте Помоћ у транзицији и изградња институција за 2011. годину

1. ИДЕНТИФИКАЦИЈА

Кориснице	Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Бивша Југословенска Република Македонија, Црна Гора, Србија, као и Косово *
ЦРИС број (централизовано управљање / заједничко управљање)	2011/023-384 – Пројекти бр. 1 (отказан / активности спојене са пројектом број 2), 2 и 6; 2011/023-388 – Пројекат бр. 3;
ЦРИС број (децентрализовано управљање)	2011/023-389 – Пројекти бр. 4 и 5.
Година	2011.
ЕУ-ов допринос	4.613.750 евра.
Орган надлежан за спровођење Програма	Пројекти бр. 2, 3 и 6 - Европска комисија у име Корисница у систему централизованог управљања; Пројекти бр. 4 и 5 - Централна агенције за финансирање и уговарање у Хрватској у систему децентрализованог управљања.
Крајњи датум за склапање Споразума о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2012. године.
Крајњи датуми за уговарање	26. јун 2015. године. Овај датум односи се и на национално суфинансирање.
Крајњи датуми за извршење	26. јун 2017. године, изузев за Пројекат број 2: 26. јун 2018. године. Ови датуми односе се и на национално суфинансирање.
Буџетске линије	22.020701 – Регионални и хоризонтални програми.
Програмска јединица	Јединица ДЗ - Регионални програми, ГУ за проширење.
Сprovedбена јединица / Делегација ЕУ-а	Пројекте бр. 2, 3 и 6 спроводиће Јединица ДЗ - Регионални програми, ГУ за проширење у систему централизованог управљања. Пројекте бр. 4 и 5 спроводиће у систему децентрализованог управљања САФУ (ЦФЦА) у Хрватској.

* Ово одређивање не доводи у питање позиције о статусу, и у складу је са РВСУН 1244/99 и Мишљењем МВП-а о косовској декларацији о независности.

2. ПРОГРАМ

2.a Приоритети изабрани у оквиру програма

ИПА-ин хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења спроводи се у контексту приоритета за ИПА-ину подршку, обухваћених сектором 5 - Транспорт и енергетска инфраструктура, укључујући нуклеарну безбједност утврђену у ИПА-ином Вишекорисничком, вишегодишњем индикативним планском документу (МИПД) за период 2011-2013²

Како се наводи у Вишекорисничком МИПД-у, „у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења, потпуно инкорпорисање правне тековине Заједнице (*acquis*) у националне прописе и даље представља циљ за већину ИПА-иних корисника. Такво инкорпорисање захтијева потпуну оперативност националних регулаторних тијела што, у случају неких од њих, још увијек није постигнуто.

Поред тога, постоји велики број питања којима се сви корисници требају позабавити, као што су успостављање одговарајућег регулаторног оквира, смањивање здравствених учинака или професионалне изложености и радиоактивне контаминације животне средине (укључујући осиромашени уран).

И даље треба доста тога учинити и у погледу припремљености за ванредне ситуације и система раног упозоравања, обуке особља које се суочава са јонизујућим зрачењем и информисања јавности. Спречавање незаконите трговине нуклеарним материјалима и изворима зрачења, те управљање радиоактивним отпадом (укључујући радиоактивне громобране) и одлагање у лиценциране објекте остаје главна бригаа.

Сва ова питања могу захтијевати финансијска средства за набавку опреме, пружање техничке помоћи и евентуално извођење радова.

У случају Србије која је у прошлости посједовала истраживачке нуклеарне реакторе, треба нагласити да се посебне мјере морају предузети у циљу декомисије тих реактора у складу са најбољом праксом ЕУ. У том смислу, безбједности радиоактивних извора и физијских материјала треба третирати као питање од највеће важности.

Два корисника (Турска и Албанија) објавила су да евентуално намјеравају да изграде нуклеарне електране. У том случају, посебну пажњу треба обратити на то да све одредбе, посебно оне које се односе на безбједност и заштиту, буду усклађене са међународним конвенцијама, безбједносним стандардима ИАЕА, међународним (укључујући билатералне) споразумима и правном тековином ЕУ (*acquis*)”.

---

² Ц(2011)4179, 20. 6. 2011.

Радње предвиђене у оквиру овог сектора имаће за циљ остваривање сљедећег:

- (1) Подизање техничког капацитета националних регулаторних агенција у циљу усклађивања са правном тековином ЕУ (*acquis*) и прописима о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења.
- (2) Даљњи допринос изради планова за ванредне ситуације и јачање капацитета за припремљеност за ванредне ситуације и реаговање на њих у неколико држава корисница.
- (3) Спровођење програма мониторинга за мјерење појаве радиоактивности у животној средини и утврђивање методологија за процјену јавних доза.
- (4) Мјере за смањивање професионалне изложености и изложености пацијената у здравственом сектору.
- (5) Вођење кампања за информисање јавности и успостављање система раног упозоравања.

Овај програм фокусира се на скуп од једног регионалног и три национална пројекта који покривају приоритете Вишекорисничког МИПД-а и који се баве бројним питањима, односно, усклађивањем закона / прописа с правном тековином ЕУ (*acquis*) у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења, повећањем техничких капацитета националних регулаторних тијела за питања нуклеарне безбједности и њихових Организација за техничку подршку, праћењем радиоактивности у животној средини, приправности за ванредне ситуације, смањивање медицинске изложености. Поред тога, овај програм садржи један административни аранжман са Заједничким истраживачким центром (ЗИЦ) - Институтом за енергију (Петен) који би требао пружити техничку подршку Генералној дирекцији за проширење у покретању, праћењу и оцјењивању резултата тих пројеката.

2.6 Ранија помоћ, научене лекције и координација донатора у сектору нуклеарне безбједности и заштите од зрачења

С изузетком Косова, све државе - кориснице су у посљедњих неколико година успоставиле регулаторна тијела за питања нуклеарне безбједности. Иако се један регионални пројекат из 2008. г. који је финансиран из ИПА-иних средстава спроводи у циљу повећања регулаторне инфраструктуре и процјене степена инкорпорираниости правне тековине Заједнице (*acquis*) у националне прописе, то је сасвим недовољно за усклађивање закона и прописа свих држава - корисница с правном тековином ЕУ (*acquis*). Потребна је даљња регулаторна помоћ за повећање техничких капацитета регулаторних тијела и, кад год је могуће, њихових Организација за техничку подршку (ОТП), и управо то је главни циљ овог програма који се фокусира на Албанију, Босну и Херцеговину, Бившу Југословенску Републику Македонију, Црну Гору, Србију и Косово.

Као дио повећања техничких капацитета ОТП у области медицинске изложености и праћења радиоактивности у животној средини, сматра се вриједним, кроз испоруку опреме, пружити подршку црногорској организацији ЦЕТИ. Овај пројекат заправо преузима ранији пројекат из 2008. г. који је финансиран из ИПА-иних средстава и за који - из више разлога - поступак јавног конкурса није успио.

Хрватска је сада близу приступања ЕУ и њен регулаторни оквир усклађен је са правном тековином ЕУ. Међутим, за примјену прописа потребна је даљња подршка у двије посебне области: припремљеност за ванредне ситуације и праћење радиоактивности у животној средини. Обе области утврђене су као приоритетне у студији процјене регулаторне инфраструктуре финансираној из ИПА-иних средстава и закљученој 2010. г. Те области су јасно дефинисане као приоритетне и у Вишекорисничком МИПД-у.

Овај програм представља логични наставак прошлих и текућих ИПА-иних пројеката. Њиме би се требала ријешити већина радиолошких питања на Западном Балкану до 2015 - 2016.

Важно је нагласити да су сви ови пројекти дио кохерентне стратегије за спољну помоћ Западном Балкану у области нуклеарне енергије која је израђена заједно са сваким корисником у 2010. и 2011. години. Овом стратегијом детаљно се прецизирају потребе за спољну помоћ, набавку опреме и радова до 2015 - 2016. године. ИАЕА је била повезана са састављањем одговарајућих мапа пута до 2013. г.

Иако је у скорој прошлости нагласак ИПА-иног хоризонталног програма највише стављан на бављење нуклеарним питањима у вези са нуклеарном електраном у Винчи и посебно враћањем Руској Федерацији нуклеарног горива истрошеног у Србији, одлучено је да се подршка одложи за најмање годину дана због евидентног кашњења у спровођењу ИПА-иних пројеката за управљање радиоактивним отпадом у Винчи. Међутим, важно је нагласити успјешност пројекта репатријације који је апсорбовао приближно једну трећину ресурса овога програма у периоду 2007 - 2010. године.

Сви пројекти директно повезани с техничком помоћи државама Западног Балкана рађени су у уској координацији са ИАЕА-ом.

Од 2007. г, ИПА-ин хоризонтални програм за нуклеарну безбједност и заштиту од зрачења Западном Балкану пружа значајну подршку у циљу рјешавања одређеног броја значајних нуклеарних и радиолошких питања. Иако су неки политички проблем довели до извесног кашњења у спровођењу ових сукцесивних програма, што се посебно односи на прилично кашњење у успостављању нуклеарних регулаторних тијела у неким од земаља - корисница, укупна оцјена прошле и текуће помоћи веома је позитивна.

Научене лекције углавном се односе на недовољну укљученост организација из земаља - корисница ових програма у процедуре јавних конкурса за закључивање

уговора. Већина њих - укључујући Хрватску - треба техничку подршку из Генералне дирекције за проширење и ЗИЦ- Петена, тако да су пројектни задаци довољно детаљни и неутрални. То је довело до кашњења у склапању уговора за већину пројеката. Друга важна лекција је да се побољшање регулаторне инфраструктуре у свакој од држава - корисница суочава с политичким проблемима. Већина регулаторних тијела није усклађена са њиховим повезаним организацијама у ЕУ и веома је тешко постићи њихово даљње усклађивање. Трећа лекција је да је лиценцирање складишних објеката за радиоактивни отпад - што је кључно питање за нуклеарну безбједност - наишло на бројне потешкоће из политичких разлога. Спровођење пројеката под заједничком управом са ИАЕА-ом показала се, такође, прилично сложеним задатком због честих промјена особља у оквиру ИАЕА-а и различитих политика које су спровођене у циљу пружања техничке помоћи. У сваком случају, координација је остварена кроз редовне контакте са ИАЕА-ом и заједничке мисије у релевантним земљама - корисницама.

Повезаност приступа са Инструментом за сарадњу у области нуклеарне безбједности (ИНСЦ) осигурана је кроз блиске контакте и размјену информација са члановима Комитета ИНСЦ.

2.ц Опис

Пројекат бр. 1: Отказан / активности састављене са пројектом бр. 2

Пројекат бр. 2: „Даљње јачање техничких капацитета регулаторних тијела за питања нуклеарне безбједности у Албанији, Босни и Херцеговини, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији и Косову“, има за циљ пружање директне помоћи регулаторним тијелима за питања нуклеарне безбједности у државама - корисницама како би се додатно допринијело преносу правне тековине ЕУ из области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења у њихове националне законе и прописе и њихово функционисање ускладило с њиховим повезаним организацијама у ЕУ.

Према подручју примјене, ради се о регионалном пројекту. Циљ ће му бити јачање техничких капацитета регулаторних тијела држава - корисница у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења, те је сасвим усклађен са циљевима МИПД-а. Многе регулаторне теме требају бити обрађене у оквиру овог пројекта, односно, окончање преноса правне тековине ЕУ у националне законе и прописе у Босни и Херцеговини, Црној Гори, Србији и Косову; дефинисање критеријума за успостављање ОТП-а за национална регулаторна тијела у Албанији, успостављање Система за управљање квалитетом у Албанији и Србији; успостављање процедура за оцјену / контролу квалитета у медицинском сектору у Бившој Југословенској Републици Македонији; контрола планова за реаговање у случају радиолошких ванредних ситуација у Албанији; сачињавање државне стратегије за управљање радиоактивним отпадом и декомисијске активности у Србији.

Упркос чињеници да сличне активности подржава и ИАЕА, с том агенцијом није било могуће постићи договор о спровођењу пројекта кроз заједничко управљање. Зато ће требати поступати у уској координацији са активностима ИАЕА-а, како би се избјегло преклапање.

Један Уговор о пружању услуга, на износ од 3,15 милиона Еура, биће закључен након првог позива на јавни конкурс који ће бити објављен у трећем кварталу 2014. године.

Пројекат бр. 3: „Јачање заштите од зрачења и нуклеарне безбједности у Црној Гори кроз унапређивање капацитета Институције за техничку подршку“ је пројекат за набавку који се односи на прибављање разне опреме за подизање техничких капацитета Центра за екотоксиколошка истраживања у Црној Гори (ЦЕТИ) који дјелује као Организација за техничку подршку регулаторном тијелу Црне Горе. Овај пројекат за набавку обухвата следећа подручја: праћење радиоактивности у животној средини, укључујући реаговање на радиолошке / нуклеарне ванредне ситуације, управљање радиоактивношћу ниског и средњег нивоа, складиштење радиоактивног отпада и транспорт радиоактивног материјала, те контролу професионалне и медицинске изложеност пацијената, и изложености јавности и животне средине, и осигурање квалитета / контрола квалитета (QA/QC) извора медицинског зрачења.

Вишекориснички МИПД предвиђа предузимање активности на развоју планова за ванредне ситуације и јачању капацитета за припремљеност и реаговање на ванредне ситуације у свим државама - корисницама, за спровођење програма мониторинга за мјерење појаве радиоактивности у животној средини, успостављање методологија за оцјену јавне дозе, те активности на смањивању професионалне и изложености пацијената у медицинском и индустријском сектору. Сва ова питања могу захтијевати средства за набавку опреме, пружање техничке помоћи и евентуално извођење радова.

Пројекат ће бити реализован кроз један до четири уговора о набавци на износ од 300.000 евра, који ће бити закључени након позива на јавне конкурсе (4 лота) у првом кварталу 2012. године. Додатни уговори о набавци на процијењени износ од 95.000 евра којег у потпуности финансира организација Корисника закључиће ЦЕТИ након позива на јавни конкурс који у првом кварталу 2012. г. (паралелно суфинансирање) објави организација Корисника.

Пројекат бр. 4: „Усавршавање система за приправност у ванредним ситуацијама у Републици Хрватској“ пружа подршку Државној канцеларији за радиолошку и нуклеарну безбједност у Хрватској, углавном у циљу хармонизације процедура за реаговање на радиолошке ванредне ситуације са процедурама сусједних држава, посебно Словенијом и Мађарском. Пројекат, такође, има за циљ јачање способности државе за реаговање на радиолошке ванредне ситуације у смислу суочавања с инцидентима и несрећним случајевима на различитим нивоима, као и усавршавање националног плана за ванредне ситуације који ће омогућити брзу имплементацију

заштитних мјера у првих неколико сати и у данима након несреће, кроз координисано реаговање служби за ванредне ситуације и других агенција.

Циљеви Вишекорисничког МИПД-а обухватају рад на припреми за ванредне околности, па овај пројекат потпуно задовољава захтјеве.

У циљу спровођења овог пројекта, очекује се закључивање следећих двају уговора: Један уговор о пружању услуга односи се на донацију ЕУ у износу од 171.000 евра, након позива на учешће у јавном конкурс који је објављен у трећем кварталу 2012. г. (предвиђено национално суфинансирање износи 19.000 евра); и један уговор о набавци који се односи на донацију ЕУ у износу од 263.500 евра, након позива на учешће у јавном конкурс који је објављен у четвртном кварталу 2013. г. (предвиђено национално суфинансирање износи 46.500 евра).

Спровођење овог пројекта биће децентрализовано.

Пројекат бр. 5: „Побољшање система за *online* и *offline* праћење радиоактивности у животној средини у Хрватској у нормалним и ванредним ситуацијама“. Пројекат се фокусира на усавршавање система за онлине и оффлине праћење радиоактивности у животној средини у Републици Хрватској, што је потребно за испуњавање услова из члана 35. Еуратом споразума у редовним и ванредним ситуацијама, посебно у вези са мрежом за стопе амбијенталне дозе, *online* мониторингом површинских вода, *offline* мониторингом и мобилним системима. Састоји се од двају компоненти: компонента 1 за набавку, инсталирање и пуштање у рад додатне опреме за надоградњу постојеће техничке инфраструктуре; и компоненте 2 за верификацију постојећих станица за мјерење стопе дозе гама радијације (ГДР) у погледу стандардних критеријума за локацију и стварање корективних / девијацијских фактора, ако је потребно за стандардизацију ГДР постајних мјерења према захтјевима ЕУ за надгледање животне средине.

Пројекат даје одговор на неке од закључака ИПА-иног пројекта из 2007. г. – „Процјена потреба и предложене активности у циљу праћења радиоактивности у животној средини у Албанији, Босни и Херцеговини, Хрватској, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији и Косову“ у вези са Хрватском.

Такође, сасвим је усклађен са циљевима МИПД-а, у погледу праћења радиоактивности у животној средини.

За реализацију овог пројекта очекује се закључивање следећих двају уговора: један је уговор о набавци који се односи на донацију ЕУ у износу од 310.250 евра, након позива на учешће у јавном конкурс, објављеног у трећем кварталу 2012. г. (предвиђено национално суфинансирање износи 54.750 евра), и један уговор о пружању услуга који се односи на донацију ЕУ у износу од 64.000 евра, након позива на учешће у јавном конкурс, објављеног у другом кварталу 2013. г. (предвиђено национално суфинансирање износи 6.000 евра).

Спровођење овог пројекта биће децентрализовано.

Пројекат бр. 6: „Техничка подршка ИПА-ином хоризонталном програму за нуклеарну безбједност и заштиту од зрачења“ треба омогућити Генералној дирекцији за проширење боље управљање свим пројектима финансираним из ИПА-иних фондова, захваљујући стручном знању Заједничког истраживачког центра - Института за енергију (ЗИЦ-ИЕ) у Петену. Та подршка ће се углавном састојати од припреме или провјере пројектних задатака нуклеарних пројеката, учешћа у одборима за евалуацију у вези са јавним конкурсима, састанака за покретање, напредак и завршетак током спровођења пројекта, и процјене остварених резултата. Такође, обухватиће верификацију захтјева за плаћање које Генерална дирекција за проширење редовно прима од корисника ИПА-иних нуклеарних пројеката.

Административни споразум у износу од 355.000 евра склопиће се с ЈРЦ-ИЕ-ом у првом кварталу 2012. године

2.д Хоризонтална питања

Спровођење пројеката бр. 2 до бр. 6 допринеће значајном паду изложености и бољој заштити људи и животне средине од јонизујућег зрачења на Западном Балкану. Као опште правило, повећање капацитета тијела надлежних за нуклеарну безбједност предуслов је побољшању нуклеарне безбједности и заштите од зрачења на цијелом Западном Балкану.

2.е Ризици и претпоставке

Спровођење пројеката бр. 2 до бр. 5 у оквиру овог програма зависи од следећег предуслова:

- Национална регулаторна тијела у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења сасвим су оперативна и имају довољно особља да би могла апсорбовати пренос знања и искуства (*know-how*), посебно на Косову.

3. БУЏЕТ (ИЗНОСИ У МИЛИОНИМА ЕУРА)

3.a Индикативни буџет

3.a.a Табела централизованих пројеката

Централизовано управљање	Изграђивање институција (ИБ)						Инвестиција (ИНВ)				Укупно донација ИПА-е ЕУ		
	Укупни расходи EUR (a)=(б)+(г)	Донација ИПА-е ЕУ		Допринос државе*	Укупни расходи EUR (д)=(е)+(ф)	Донација ИПА-е ЕУ		Допринос државе*	Укупно (ИБ + ИНВ)				
		EUR (б)	% ⁽¹⁾			EUR (е)	% ⁽¹⁾			EUR (г)		% ⁽¹⁾	EUR (ф)
Сектор 5 Транспорт и енергетска инфраструктура, укључујући нуклеарну безбједност													
<i>Пројекат бр. 2</i> Даље јачање техничких капацитета регулаторних тијела за питања нуклеарне безбједности у АЛ, БиХ, МК, ЦГ, РС и Косову	3 150 000	3 150 000	100						3,150,000				3,150,000
<i>Пројекат бр. 3</i> Јачање заштите од зрачења и нуклеарне безбједности у ЦГ кроз унапређивање капацитета Институције за техничку подршку					395 000				395 000	76	95 000	24	300 000
<i>Пројекат бр. 6</i> Техничка подршка ИПА-ином хоризонталном програму	355 000	355 000	100						355 000				355 000
УКУПНО	3 505 000	3 505 000	100		395 000				3 900 000	76	95 000	24	3 805 000

ЦДВ нето износи

* донација (државна и приватна, национална и / или међународна) коју пружају национални партнери

(1) изражено у % укупних расхода ИБ или ИНВ (колона (а) или (д)).

(2) само за секторске редове и само за централизовано. Изражено у % укупног износа колоне (х). Показује релативну тежину сектора у погледу укупне донације из ИПА-а ЕУ укупног ФП-а.

3.a.б. Табела децентрализованих пројеката

Децентрализовано управљање	Израђивање институција (ИБ)				Инвестиција (ИНВ)				Укупно (ИБ + ИНВ)	Укупна донација ИПА-е ЕУ
	Укупни јавни расходи EUR (а)=(б)+(ц)	Донација ИПА-е ЕУ EUR (б)	Јавни допринос државе* EUR (ц)	% ⁽¹⁾	Укупни јавни расходи EUR (д)=(е)+(ф)	Донација ИПА-е ЕУ EUR (е)	Јавни допринос државе* EUR (ф)	% ⁽¹⁾		
Сектор 5 Транспорт и енергетска инфраструктура, укључујући нуклеарну безбедност										
<i>Пројекат бр. 4</i> Усавршавање система за управљаност у ванредним ситуацијама у Републици Хрватској	190 000	171 000	19 000	10	310 000	263 500	46 500	15	500 000	434 500
<i>Пројекат бр. 5</i> Побољшање система за <i>online</i> и <i>offline</i> праћење радиоактивности у животној средини у Хрватској у нормалним и ванредним ситуацијама	70 000	64 000	6 000	9	365 000	310 250	54 750	15	435 000	374 250
УКУПНО	260 000	235 000	25 000	10	675 000	573 750	101 250	15	935 000	808 750

ПДВ нето износи

* јавне донације (приватне донације се не узимају у обзир (члан 67(1) ИПА ИР) у оквиру децентрализованог управљања)

(1) изражено у % укупних расхода ИБ или ИНВ (колоне (а) или (д)).

(2) само за секторске редове. Изражено у % укупног износа колоне (х). Показује релативну тежину сектора у погледу укупне донације из ИПА-а ЕУ укупног ФП-а.

3-а.ц Табела резимиране подршке из ИПА-иних фондова према усвојеном начину управљања

	Израђивање институција (ИБ)				Инвестиција (ИНВ)				Укупно (ИБ + ИНВ)				
	Укупни расходи EUR (а)=(б)+(ц)	Донација ИПА-е ЕУ		Допринос државе*		Укупни расходи EUR (д)=(е)+(ф)	Донација ИПА-е ЕУ		Допринос државе*	Укупно EUR (г)=(а)+(д)	Укупна донација ИПА-е ЕУ		
		EUR (б)	% ⁽¹⁾	EUR (ц)	% ⁽¹⁾		EUR (е)	% ⁽¹⁾			EUR (ф)	% ⁽¹⁾	EUR (х)=(б)+(е)
Централизовано управљање	3 505 000	3 505 000	100	-	-	395 000	300 000	76	95 000	24	3 900 000	3 805 000	83
Децентрализовано управљање	260 000	235 000	90	25 000	10	675 000	573 750	85	101 250	15	935 000	808 750	17
УКУПНО	3 765 000	3 740 000	99,3	25 000	0,7	1 070 000	873 750	81,7	196 250	18,3	4 835 000	4 613 750	100

ПДВ нето износи

* донација (државна и приватна, национална и / или међународна) коју пружају национални партнери за централизовано управљање; јавне донације (приватне донације се не узимају у обзир (члан 67(1) ИПА ИР) у оквиру децентрализованог управљања)

(1)

изражено у % укупних расхода ИБ или ИНВ (колона (а) или (д)).

(2)

изражено у % укупног износа из колоне (х)

3.6 Принцип суфинансирања примијењен на програм

Да би пројекти били реализовани кроз централизовано управљање (пројекти бр. 2, 3 и 6), донације из ИПА-иних фондова ЕУ чине 97,5 % укупног буџета намијењеног за овај дио програма. То се може израчунати у вези са квалификованим расходима, на основу на укупних расхода. Примијениће се паралелно суфинансирање. Услови суфинансирања за ИНВ на нивоу пројекта испуњени су за пројекат бр. 3. За пројекат бр. 2 који је регионални пројекат, суфинансирање није планирано. Пројекат бр. 6 односи се на административни аранжман са Заједничким истраживачким центром. За ову активност није потребно суфинансирање.

За пројекте који требају бити реализовани кроз децентрализовано управљање (пројекти бр. 4 и 5), донације из ИПА-иних фондова ЕУ чине 86 % укупног буџета намијењеног за овај дио програма. То се може израчунати у вези са квалификованим расходима, на основу на јавних расхода. Заједничко суфинансирање примењиваће се као правило. На нивоу пројекта испуњени су услови за суфинансирање за изграђивање институција (ИБ) и инвестиције (ИНВ).

4. СПРОВОЂЕЊЕ

4.а Начини управљања и модалитети спровођења

Пројекте бр. 2, 3 и 6 Европска комисија реализоваће на централизованом основи, у складу са чланом 53а Финансијске уредбе и одговарајућим одредбама спроведбених прописа.

Пројекти бр. 4 и 5 биће реализовани кроз децентрализовано управљање, у складу са чланом 53ц Финансијске уредбе и одговарајућим одредбама спроведбених прописа. Корисник ће и даље све вријеме обезбјеђивати поштовање услова прописаних чланом 56. Финансијске уредбе.

Претходне (*ex-ante*) контроле Европске комисије примјењују се на тендерске процедуре за додјелу уговора, објављивање позива за достављање приједлога и додјеливање уговора и грантова све док Европска комисија дозвољава децентрализовано управљање без претходних контрола из члана 18. Спроведбене уредбе о програму ИПА-е³.

4.б Општа правила за поступке набавке и додјелу грантова

За пројекте бр. 2, бр. 3, бр. 4, бр. 5 и бр. 6, набавка се врши у складу са одредбама Дијела 2, Глава IV Финансијске уредбе и Дијела 2, Глава III, Поглавље 3 њених спроведбених прописа, као и правила и процедура за додјелу уговора за пружање

---

³ СЛ Л 170, 29. 6. 2007, стр. 1

услуга, набавку и радове који се финансирају из општег буџета Европске уније у сврхе сарадње с трећим земљама, које је Комисија усвојила 24. маја 2007. г. (Ц (2007)2034).

Поступци за додјелу гранта спроводе се у складу са одредбама Дијела 1, Глава VI Финансијске уредбе и Дијела 1, Глава VI њених спроведбених прописа.

Уговорни органи такође користе процедуралне смјернице и стандардне шаблоне и моделе којима се олакшава спровођење горе наведених правила предвиђених у „Практични водич кроз процедуре уговарања спољних акција ЕУ“ („Практични водич“), који се објављује на интернетској страници *DEVCO* на дан покретања процедуре за набавку или додјелу гранта. Основни критеријуми избора и додјеле који се односе на додјелу грантова прецизирани су у Практичном водичу. Детаљни критеријуми избора и додјеле биће предвиђени у Позивима за приједлоге - Смјернице за подносиоце.

5. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

5.а Мониторинг

Комисија може предузети све активности које сматра потребним за праћење релевантних програма, а за пројекте под заједничким управљањем са ИАЕА-ом, те активности се могу спровести заједно са ИАЕА-ом.

Децентрализовани пројекти биће праћени посредством Одбора за мониторинг ИПА-е уз помоћ Одбора за транзициону помоћ и праћење изграђивања институција, те Заједничког одбора за мониторинг.

Они ће оцјењивати ефикасност, квалитет и кохерентност спровођења овог програма. Они могу поднијети приједлоге Европској комисији и националном координатору за ИПА-у, уз достављање примјерка националном овлашћеном службенику, за доношење одлука о свим корективним мјерама, како би се обезбиједило остваривање програмских циљева и повећала ефикасност пружене помоћи.

5.б Евалуација

Програми подлијежу претходним (*ex-ante*) евалуацијама, као и прелазним и, када је релевантно, накнадним (*ex-post*) евалуацијама у складу са члановима 57. и 82. Спроведбене уредбе о програму ИПА-е, у циљу побољшања квалитета, ефикасности и конзистентности помоћи из фондова ЕУ, те стратегије и спровођења програма.

За централизоване пројекте, након додјеливања овлашћења за управљање, одговорност за вршење прелазних евалуација је на Кориснику, не доводећи у питање права Европске комисије да изврши било какве *ad hoc* евалуације програма које

сматра потребним. Накнадна евалуација и даље је посебно право Европске комисије, чак и након додјељивања овлашћења за управљање Кориснику.

Резултати евалуација узимају се у обзир у циклусу програмирања и спровођења.

Комисија може вршити и стратешке евалуације.

6. РЕВИЗИЈА, ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА, МЈЕРЕ ЗА СУЗБИЈАЊЕ ПРЕВАРА; ФИНАНСИЈСКА ПРИЛАГОЂАВАЊА, ПРЕВЕНТИВНЕ МЈЕРЕ И ФИНАНСИЈСКЕ ИСПРАВКЕ

6.а Ревизија, финансијска контрола и мјере за сузбијање превара

Пословне књиге и операције свих страна укључених у спровођење овог програма, као и сви уговори и споразуми помоћу којих се овај програм реализује, с једне стране подлијежу супервизији и финансијској контроли Европске комисије (укључујући Европску канцеларију за борбу против превара), која по сопственом нахођењу може вршити провјере, било сама или посредством спољног ревизора и, с друге стране, ревизијама Европског суда ревизора. То укључује мјере као што су претходне верификације поступка јавног конкурса и додјељивања уговора које врши Делегација ЕУ у држави - корисници.

Како би се обезбиједила ефикасна заштита финансијских интереса Европске уније, Европска комисија (укључујући Европску канцеларију за борбу против превара) може вршити провјере на лицу мјеста и контроле у складу са процедурама предвиђеним у Уредби Савјета (ЕЦ, Еуратом) 2185/96⁴.

Горе описане контроле и ревизије примјењују се на све извођаче, подизвођаче и кориснике грантова који су примили средства ЕУ.

6.б Финансијска прилагођавања

За децентрализоване пројекте, национални службеник за овјеравање који у првој инстанци сноси одговорност за испитивање свих неправилности, врши финансијска прилагођавања када открије неправилности или немар у вези са спровођењем овог програма, сторнирањем свих дијелова помоћи ЕУ. Национални службеник за овјеравање узима у обзир карактер и озбиљност неправилности и финансијског губитка за помоћ ЕУ.

---

⁴ СЛ 292; 15. 11. 1996; стр. 2

У случају неправилности, укључујући немар и превару, национални службеник за овјеравање врши поврат помоћи ЕУ исплаћене Кориснику у складу са националним процедурама за поврат.

6.ц Ревизијски траг

За децентрализоване пројекте, национални службеник за овјеравање обезбјеђује доступност свих релевантних информација како би се увијек имао на располагању довољно детаљан ревизијски траг. Те информације укључују материјалне доказе о одобравању захтјева за исплату, о књиговодственој обради и исплати по таквим захтјевима и о поступању с авансима, гаранцијама и дуговањима.

6.д Превентивне мјере

За децентрализоване пројекте, корисници обезбјеђују испитивање и ефикасну обраду предмета могуће преваре и неправилности, и обезбјеђују функционисање механизма контроле и извјештавања који је еквивалентан механизму предвиђеном у Уредби Комисије бр. 1828/2006⁵. О свим сумњивим или стварним случајевима преваре и неправилности, као и о свим мјерама предузетим у вези са њима, службе Европске комисије морају бити без одлагања информисане. Уколико нема сумњивих или стварних случајева преваре или неправилности о којима би се поднео извјештај, Корисник о тој чињеници обавјештава Европску комисију два мјесеца након краја сваког квартала.

Неправилност значи свако кршење одредбе важећих правила и уговора, као резултат чињења или пропуста економског оператера које је, или би, утицало на прејудуцирање општег буџета Европске уније, зарачунавање неоправдане ставке расхода у општем буџету.

Превара значи сваки хотимичан чин или пропуст у вези са: коришћењем или изношењем лажних, нетачних или непотпуних изјава или докумената, што доводи до отуђења или погрешног задржавања средстава из општег буџета Европске уније или буџета којима управља Европска унија или којима се управља у њено име; необјављивање информација чиме се крши конкретна обавеза с једнаким учинком; погрешна примјена тих средстава у сврхе које се разликују од оних за које су првобитно одобрена.

Корисник предузима све одговарајуће мјере да спречи и супротстави се активним и пасивним коруптивним радњама у било којој фази процедуре набавке или додјеле гранта, као и током спровођења одговарајућих уговора.

---

⁵ СЛ Л371; 27. 12. 2006, стр. 1

Активна корупција дефинише се као промишљена радња онога који обећава или даје, директно или преко посредника, корист било које врсте раднику за њега самога или за трећу страну како би дјеловао или како би се уздржао од дјеловања у складу са његовом дужношћу или вршењем функција чиме се крше његове службене дужности на начин који штети или ће вјероватно нанијети штету финансијским интересима Европске уније.

Пасивна корупција дефинише се као промишљена радња радника који, директно или преко посредника, захтијева или прима користи било које врсте за њега самога или за трећу страну, или који прихвата обећање за добијање такве користи, како би дјеловао или како би се уздржао од дјеловања у складу са својом дужношћу или вршењем функција чиме крши своје службене дужности на начин који штети или ће вјероватно нанијети штету финансијским интересима Европске уније.

Органи корисника, укључујући особље одговорно за спровођење овог програма, такође се обавезују предузети све могуће мјере предострожности које су неопходне за избегавање сваког ризика од сукоба интереса, и одмах обавјештавају Европску унију о било каквом сукобу интереса или некој ситуацији која би могла довести до неког таквог сукоба.

6.e Финансијске исправке

За децентрализоване пројекте, да би се обезбиједило коришћење средстава у складу са важећим прописима, Европска комисија примјењује процедуре за провјеру пословних књига или механизме за финансијске исправке, у складу са чланом 53ц (2) Финансијске уредбе, на начин детаљно приказан у Оквирном уговору закљученом између Европске комисије и Корисника.

Финансијске исправке могу настати из сљедећег:

- (I) утврђивање конкретне неправилности, укључујући превару; или
- (II) утврђивање слабости или мањкавости у системима корисника за управљање и контролу;

Уколико Европска комисија закључи да су расходи у оквиру овог програма настали кршењем важећих прописа, одлучиће који износи требају бити искључени из финансирања од стране ЕУ.

Израчунавање и утврђивање било које такве корекције, те релевантне поврате врши Европска комисија на основу критеријума и процедура предвиђених у Спроведбеној уредби о програму ИПА-е.

7. НЕСУПСТАНТИВНЕ ПРЕНАМЈЕНЕ СРЕДСТАВА

Службеник Комисије за овјеравање делегирањем (АОД) или службеник Комисије за овјеравање подделегирањем (АОСД), у складу са овлашћењима које на њега преноси АОД, у складу са принципима доброг финансијског управљања, може предузети несупстантивне пренамјене средстава без потребе за измијењеном и допуњеном одлуком о финансирању . У том контексту кумулативне пренамјене које не прелазе 20 % укупног износа алоцираног за програм, које подлијежу ограничењу од 4 милиона евра, не сматрају се супстантивним, с тим да оне не утичу на природу и циљеве програма. ИПА-ин Одбор мора бити обавијештен о претходно наведеним пренамјенама средстава.

8. ОГРАНИЧЕНЕ ПРОМЈЕНЕ

Ограничене промјене у спровођењу овог програма које утичу на основне елементе наведене у члану 90. Сprovedбених правила уз Финансијску уредбу, које су индикативне природе⁶ може предузети службеник Европске комисије за овјеравање делегирањем (АОД), или службеник Европске комисије за овјеравање подделегирањем (АОСД), у складу са овлашћењима које на њега преноси АОД, у складу са принципима доброг финансијског управљања без потребе за измијењеном и допуњеном одлуком о финансирању.

---

⁶ Ови основни елементи су индикативне природе, у случају донација, индикативни износ позива на достављање приједлога, а у случају набавке, индикативни број и врста предвиђених уговора и индикативни временски оквир за покретање процедура набавке.

Сажетак пројекта бр. 2

1. Идентификација

Назив пројекта	Даљње јачање техничких капацитета регулаторних тијела за радијациону и нуклеарну безбједност у Албанији, Босни и Херцеговини, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори и Србији, те Косову*
ЦРИС - Број одлуке	2011/023-384
Пројекат бр.	2
МИПД - шифра сектора	5. Енергија (Мултикориснички вишегодишњи индикативни плански документ (МИПД) - 5. Транспорт и енергија, инфраструктура, укључујући нуклеарну безбједност)
ЕЛАРГ - статистичка шифра	03.64 – нуклеарна безбједност
ДАЦ - шифра сектора	23064
Укупна цијена (без ПДВ-а)²	3,150,000 EUR
Учешће ЕУ	3,150,000 EUR
Одговорна Делегација ЕУ / Надлежна јединица	Јединица ДЗ - Регионални програми, ГД за проширење
Начин управљања	Централизовано
Модалитет спровођења	Пројекат
Врста спровођења пројекта	Билатерално
Корисничке зоне / Корисници	Албанија, Босна и Херцеговина, Бивша Југословенска Република Македонија, Црна Гора, Србија и Косово
Посљедњи рок за закључивање уговора	26. јуна 2015.
Посљедњи рок за извршење уговора	26. јуна 2018.
Посљедњи рок за исплату	26. јуна 2019.

* Ова ознака не прејудуцира статус Косова и у складу је са Резолуцијом УНСЦР-а 1244 и мишљењем Међународног суда правде у вези са Декларацијом о независности Косова

2. Општи циљ и сврха пројекта

2.1 Општи циљ

Допринијети бољој заштити од зрачења и нуклеарној безбједности у Албанији, Босни и Херцеговини, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији и Косову, кроз јачање техничких капацитета њихових регулаторних агенција за радијациону и нуклеарну безбједност.

2.2 Сврха пројекта

Сврха пројекта је даљњи допринос инкорпорисању правне тековине ЕУ (*acquis*) у националне прописе у области безбједности и заштите од зрачења, и усклађивање функционисања регулаторних агенција за радијациону и нуклеарну безбједност из Албаније, Босне и Херцеговине, Бивше Југословенске Републике Македоније, Црне Горе, Србије и Косова, и еквивалентних организација у ЕУ.

2.3 Повезаност с АП / НПАА / ЕП / САА:

- Секторске политике европског / приступног партнерства (АП) са Босном и Херцеговином (2006/55 / ЕЦ) и Црном Гором (2007/49 / ЕЦ) указују на јачање административних капацитета и усклађивање законских прописа са правном тековином ЕУ (*acquis*).
- Секторске политике европског / приступног партнерства (АП) са Албанијом (2006/54 / ЕЦ), Бившом Југословенском Републиком Македонијом (2006/57 / ЕЦ), Србијом (2006/56 / ЕЦ) и Косовом (2006/56 / ЕЦ) указују на јачање административних капацитета и усклађивање законских прописа са правном тековином ЕУ (*acquis*).
- Члан 107. Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) закључен између Европске уније и Албаније посебно се позива на правну тековину Европске уније (*acquis*) у области нуклеарне безбједности.
- У Одлуци Савјета од 22. јануара 2007. г. о принципима, приоритетима и условима европског партнерства са Црном Гором наглашава се потреба за „успостављањем регулаторног тијела и усвајањем одговарајућих законских прописа у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења“.
- Чланом 103. ССП (26. марта 2001. г.), закљученим са Бившом Југословенском Републиком Македонијом, захтијева се јачање нуклеарне безбједности.
- У мишљењу Комисије о захтјеву Албаније за чланство у Европској унији, изнесено 2010. г. наводи се да је „регулаторно тијело слабо и да ће бити потребни значајни финансијски и људски ресурси за његову изградњу у циљу успостављања, спровођења и ефикасног спровођења законских прописа према међународним стандардима и правној тековини Еуратом-а, укључујући Директиву о нуклеарној безбједности из 2009. г. Аранжмани за информисање јавности су непотпуни. Потребно је активирати програм праћења зрачења у животној средини. Коначно, биће потребне мјере којима се гарантује финансијска независност регулаторног тијела од Министарства здравља“.

- У извјештају о напретку Босне и Херцеговине наглашава се да се „још не спроводи Закон о радијационој и нуклеарној безбједности Босне и Херцеговине из 2007. г. Поред тога, још је далеко остваривање пуне усаглашености националног законодавства и законских прописа из области нуклеарне заштите с правном тековином ЕУ (*acquis*). Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност једва да је почела са радом 2009. г, након именовања директора и регионалног замјеника директора“.
- У извјештају о напретку Бивше Југословенске Републике Македоније из 2010. г. наглашава се да је „Дирекција за радијациону безбједност (ДРС) донијела неколико спроведбених прописа. Међутим, њихову усклађеност са правним тековинама ЕУ још увијек треба провјерити. Административни капацитети ДРС-а су прихватљиви, иако је потребно додатно особље како би се ДРС-у омогућило испуњавање свих његових задатака. Лиценцирање складишног простора за радиоактивни отпад кључно је питање за гарантовање управљања безбједношћу радиоактивног отпада у земљи. То би требало извршити потпуно у складу с правном тековином ЕУ која се односи на процјену утицаја на животну средину. Потребно је утврдити критеријуме за дефинисање организације за техничку подршку, како би се ДРС-у омогућило да прими стручну помоћ, не само у области процјене безбједности објеката у комплексу. Треба израдити национални план за ванредне ситуације. Потребно је организовати обуку из области заштите од зрачења. Још увијек није обезбијеђена финансијска независност Дирекције“.
- У извјештају о напретку Косова из 2010. г. наводи се да је „у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења у фебруару усвојен Закон о заштити од нејонизујућег зрачења, јонизујућег зрачења и нуклеарној безбједности. Њиме се прописује да Министарство животне средине и просторног уређења треба успоставити агенцију за заштиту од зрачења. То још није остварено. Поред тога, Закон је веома уопштен; стога још није покренута транспозиција правне тековине (*acquis*) ЕУ о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у национално законодавство и законске прописе из области нуклеарне заштите“. У међувремену је, липња 2012, усвојен нови закон о успостави Косовске агенције за заштиту од зрачења и нуклеарне безбједности (КАЗЗНС), којим се дефинишу положај, дужности и одговорности КАЗЗНС-а који је формиран у оквиру Кабинета премијера. У извјештају о напретку Косова из 2013. г. наводи се да „у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења, Косово усваја оквирни закон како би се припремило за спровођење правне тековине ЕУ о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења. Агенција за заштиту од зрачења и нуклеарне безбједности треба повећати своје капацитете за доношење регулаторних мјера, те ангажовати више особља. Треба одредити простор за складиштење радиоактивног отпада. Не постоји надлежна организација за управљање радиоактивним отпадом. Потребно је наставити са усклађивањем и са спровођењем правне тековине ЕУ за нуклеарну безбједност и заштиту од зрачења. Косово треба ојачати своје институционалне капацитете у области нуклеарне безбједности.“ Косово је почело преговоре за склапање САА у октобру 2013. Стога је Косово у процесу хармонизације

законодавства и законских прописа с правном тековином ЕУ (*acquis*) и другим међународним правним инструментима. У међувремену је КАЗЗНС успјела ангажовати три нова запосленика и, почетком 2014. г, преселити у нове просторије. Њени капацитети за регулаторне мјере ојачаће примјеном пројекта *EuropeAid/133749/C/SER/XK*, под називом „Подршка заштити од зрачења и нуклеарној безбједности на Косову“, којег финансира ЕУ и којим управља Европска канцеларија на Косову, а чије спровођење је почело у децембру 2013. г. и треба да траје 18 мјесеци.

- У извјештају о напретку Црне Горе из 2009. г. наводи се да је „Закон о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења“ усвојен у августу 2009. г. У оквиру Агенције за заштиту животне средине формирано је регулаторно тијело надлежно за заштиту од јонизујућег зрачења. Међутим, за усклађивање с правном тековином ЕУ (*acquis*), потребно је побољшање регулаторне инфраструктуре и повећање њених техничких капацитета.
- У извјештају о напретку Србије из 2010. г, прецизира се да је „законодавство и радне процедуре у области нуклеарне заштите“ потребно ревидирати у циљу усклађивања са правном тековином ЕУ (*acquis*). Да би Регулаторна агенција за нуклеарну заштиту (СРПНА) правилно функционисала, потребно је успоставити радне процедуре, одговарајући систем запошљавања и техничка средства. Треба јасно дефинисати одговорност за контролу и оперативни буџет за Агенцију.

2.4 Повезаност са МИПД-ом

У Мултикорисничком упутству вишегодишњем индикативном планском документу (МИПД за период 2011 - 2013¹, наводи се сљедеће:

„Секторски циљеви подршке ЕУ у наредне три године“

У погледу нуклеарне безбједности и заштите од зрачења, помоћ за вишекориснички програм у оквиру ИПА-ине компоненте имаће за циљ јачање капацитета националних регулаторних тијела која се баве питањима нуклеарне безбједности и заштите од зрачења, чиме се смањују радиолошке претње за јавност, повезане с радиоактивним материјалима и отпадом, те употребом уређаја који производе јонизујуће зрачење.

2.5 Показатељи

У вези с питањем нуклеарне безбједности, подршка у овој области резултоваће транспозицијом релевантне правне тековине ЕУ у национално законодавство свих Корисника. Поред тога, постојаће услови за одговарајуће руковање радиоактивним материјалом и отпадом и њихово складиштење.

Како би се остварили горе наведени секторски циљеви, радње предвиђене у овом сектору имаће за циљ постизање сљедећег:

¹ Ц(2011)4179 од 20. 6. 2011.

- „Технички капацитети националних регулаторних агенција биће повећани тако да буду у складу са правном тековином ЕУ и прописима о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења“.

Поред тога, Мултикориснички вишегодишњи индикативни плански документ (МИПД у оквиру ИПА-ине компоненте за период 2009 - 2011², тачка 2.3.3.11 – Нуклеарна безбједност и заштита од зрачења, међу својим главним циљевима садржи „јачање стручног знања и административних капацитета националних тијела за питања безбједности од зрачења и других релевантних јавних организација“.

Стога је регионални пројекат који ће омогућити јачање техничких капацитета регулаторних тијела Корисника у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења у потпуности усклађен са циљевима МИПД-а.

3. Опис пројекта

3.1 Историја и оправданост:

Корисници су у завршници обавезни у своја национална законодавства и законске прописе пренијети ЕУРАТОМ директиве, које посебно садрже услове у вези са употребом радионуклида за бројне примјене у медицинском сектору и индустрији. То подразумева да су регулаторна тијела свих Корисника у функцији.

У 2009/2010, извршено је процјењивање инфраструктуре Корисника путем пројекта финансираног из средстава програма ИПА 2007, под називом „Процјена регулаторне инфраструктуре у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења у Албанији, Босни и Херцеговини, Хрватској, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији и Косову“. Овај пројекат обухвата анализу пропуста, којом се наглашавају регулаторни аспекти које краткорочно и средњорочно треба побољшати. Закључци овог пројекта чине техничку основу текућег пројекта.

Процјена степена транспозиције правне тековине ЕУ у национална законодавства и законске прописе Босне и Херцеговине и Црне Горе предмет је регионалног пројекта ИПА 2008 о „Јачању техничких капацитета регулаторних тијела за нуклеарну заштиту у Албанији, Босни и Херцеговини, Хрватској, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији и Косову“. Не очекује се 100 % пренос правне тековине ЕУ кроз овај пројекат. Стога је окончање транспозиције активности важан циљ овог пројекта.

Ситуација у вези са регулаторним тијелима у корисничким земљама могла би се описати на сљедећи начин:

Албанија

Комисија за заштиту од зрачења (РПЦ) је регулаторно тијело. Оно посебно одобрава прописе, смјернице и кодексе рада, наставља са спровођењем прописа о заштити од зрачења, те издаје дозволе корисницима радионуклида. РПЦ, такође, дефинише структуру своје извршне канцеларије под називом Канцеларија за заштиту од зрачења (РПО). За РПЦ ради 15 чланова

² Ц(2011)4179 од 20. 6. 2011.

из неколико организација, који нису стални. Министар здравља је предсједавајући РПЦ-а. Секретар РПЦ-а је предсједавајући РПО-а.

РПО је надлежан за бројна техничка питања (утврђивање залиха затворених радиоактивних извора, дозиметријска контрола, израда нових закона и прописа, контроле, итд). Албанија је доста постигла у вези са транспозицијом правне тековине ЕУ у национално законодавство и законске прописе, међутим, чини се да је у великом броју специјалних области потребна помоћ споља.

Ниже наведено наглашено је у пројекту финансираном у оквиру програма ИПА 2007, под називом „Пројекат регулаторне инфраструктуре у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења у Албанији, Босни и Херцеговини, Хрватској, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији и Косову“ (извјештај о анализи пропуста), односно:

- Усавршавање система за управљање квалитетом у складу са међународном праксом (средњи приоритет);
- Израда процедура за издавање дозвола за инсталације, односно, објекте за складиштење радиоактивног отпада (високи приоритет);
- Развијање царинских процедура за бављење незаконитом трговином и пакетима који садрже радиоактивни материјал (високи приоритет);
- Одговорности и поступак доношења одлука у ванредним ситуацијама (средњи приоритет);
- Израда недостајућих прописа (високи приоритет);

Босна и Херцеговина

Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност (ДРАРНС) је независно регулаторно тијело успостављено према закону у новембру 2007. г, које треба имати 34 радника. У ДРАРНС-у тренутно ради само 18 особа, а највише 10 њих посједује стварно знање из области заштите од зрачења и нуклеарне безбједности.

Годишњи оперативни буџет ДРАРНС-а износи приближно 480.000,00 EUR, што је недовољно, када се узму у обзир обавезе Босне и Херцеговина у погледу међународних конвенција о нуклеарној и радијационој безбједности, и транспозиције и спровођења ЕУРАТОМ директива и процедура. Нема довољно знања о новим технологијама извора јонизујућег зрачења и детерминистичким и стохастичким стварним опасностима од јонизујућих извора са којима се изложени радници упознају кроз систем образовања. Популација која може бити изложена изворима јонизујућег зрачења недовољно је информисана о опасностима јонизујућег зрачења.

Надаље, због економске кризе у земљи, Савјет министара БиХ донио је уредбу којом се забрањује повећање буџета и особља у институцијама државне администрације у наредне три године.

ДРАРНС тренутно наилази на потешкоће у ангажовању особља које посједује знање из области заштите од зрачења.

Доношење нових прописа потпуно усклађених с правном тековином ЕУ у завршној је фази.

Поред Закона из 2007. г, најважнији документ у погледу регулаторне активности је „Политика безбједности извора јонизујућег зрачења у Босни и Херцеговини“ којег је израдила ДРАРНС, а донио Савјет министара БиХ.

До марта 2014. г, ДРАРНС је издала 11 правилника. То су:

- Правилник о нотификацији и ауторизацији дјелатности са изворима јонизујућих зрачења (2010);
- Правилник о условима за промет и коришћење извора јонизујућег зрачења (2010);
- Правилник о инспекцијском надзору у области радијационе и нуклеарне безбједности (2010);
- Правилник о заштити од јонизујућег зрачења код медицинске експозиције (2011);
- Правилник о заштити од зрачења код професионалне експозиције и експозиције становништва (2011);
- Правилник о категоризацији радијационих пријетњи (2011);
- Правилник о здравственом надзору лица професионално изложених јонизујућем зрачењу и ауторизацији техничког сервиса за здравствени надзор професионално изложених лица (2011);
- Правилник о контроли затворених радиоактивних извора високе активности и извора непознатог власника (2012);
- Правилник о начину вођења евиденција правних особа које обављају дјелатност са изворима јонизујућих зрачења (2012);
- Правилник о безбједности транспорта радиоактивних материјала (2012);
- Правилник о безбједности нуклеарних материјала и радиоактивних извора (2013).

ДРАРНС је израдила, а Савјет министара Босне и Херцеговине усвојило „Стратегију за управљање радиоактивним отпадом“ (2013). Надаље Правилник о управљању радиоактивним отпадом којим се стратегија детаљније дефинише, у форми је нацрта.

Ниже наведени правилници који покривају област надгледања животне средине, такође су у форми нацрта:

- Правилник о мониторингу радиоактивности у животној средини Босне и Херцеговине
- Правилник о границама садржаја радионуклида у храни, лијековима, роби опште намене, грађевинским материјалима и другој роби

ДРАРНС је саставила План реаговања у ситуацијама ванредног излагања зрачењу (Државни акциони план за заштиту становништва од јонизујућег зрачења у ванредним ситуацијама, нуклеарној несрећи или појави нуклеарне штете). План је прошао поступак јавне расправе, прегледале су га све професионалне институције и тренутно је у поступку усвајања од стране Савјета министара Босне и Херцеговине.

Поред горе наведених правилника, ДРАРНС је у сврху радијационе безбједности корисника од јонизујућег зрачења (професионално изложене особе, болесници и становништво) издала неколико упутстава која нису законски обавезујућа али представљају значајне смјернице за

особе које на било који начин дођу у додир с изворима јонизујућег зрачења. Ради се о сљедећим документима:

- Водич за израду програма за заштиту од зрачења у радиодијагностици и Водич за израду програма за заштиту од зрачења у стоматолошким ординацијама;
- Водич за заштиту од зрачења професионално изложених лица, трудница и дојиља;
- Водич за класификацију контролисаних и надгледаних зона и категоризацију професионално изложених лица, ученика, особа на обуци и студената;
- Водич за поступање приликом проналаска радиоактивних извора непознатог власника;

Објављени и тренутно израђени правилници и други правни документи обухватиће широки спектар активности и праксе у БиХ у садашњости и догледној будућности. Објављени правилници омогућавају регулаторном тијелу спровођење националног програма регулаторне контроле.

Прије објављивања нових правилника и прописа, потребно је прибавити одобрење Дирекције за европске интеграције Босне и Херцеговине, у смислу усаглашености тих прописа са европским директивама. Степен транспозиције важећег регулаторног оквира процјењује се кроз горе наведени ИПА 2008 регионални пројекат о регулаторној помоћи којим управља ИАЕА, али новообјављени прописи нису обухваћени овом процјеном.

Једна од најважнијих активности ДРАРНС-а у периоду од оснивања, јесте извршавање обавеза које је Босна и Херцеговина преузела према међународним конвенцијама и билатералним споразумима у овој области. Босна и Херцеговина је уговорна страна већине значајних међународних правних инструмената.

Међу осталим регулаторним темама које краткорочно треба обрадити путем спољне помоћи, важну улогу играју процедуре за обезбјеђивање квалитета / контролу квалитета (QA/QC) за уређаје који производе јонизујуће зрачење, те њихова калибрација. Дио пројекта односи се на информисање јавности о опасностима употребе уређаја који производе јонизујуће зрачење и од непознатих извора. Коначно, будући је ДРАРНС прилично млада организација, чини се да треба процијенити њено функционисање и расподјелу одговорности, како би могла дјеловати на сличан начин као и њена еквивалентна организација у ЕУ.

Бивша Југословенска Република Македонија

Дирекција за радијациону безбједност (ДРС) - као регулатор нуклеарне безбједности - званично је успостављена 5. маја 2005. г. на основу „Закона о заштити од јонизујућег зрачења и радијационој безбједности“, који је усвојен 2002. године. ДРС одговара директно влади. Главни задаци ДРС-а обухватају припрему релевантног законодавства и законских прописа, одобравање активности које обухватају употребу радионуклида и наставак контрола, те друге задатке прописане Законом.

У протекле четири године у Бившој Југословенској Републици Македонији извршен је значајан број регулаторних активности. Врло је вјероватно да је већина правне тековине ЕУ (*acquis*) већ пренесена у законодавство и законске прописе Бивше Југословенске Републике Македоније.

Преостале регулаторне теме које тек треба обрадити односе се на медицинску експозицију, прије свега у вези са скорашњом инсталацијом уређаја ПЕТ-ЦТ у Институту за нуклеарну медицину у Штипу, успостављање мјера за обезбјеђивање квалитета / контролу квалитета (QA/QC) за уређаје који производе јонизујуће зрачење у болницама, приправност за ванредне ситуације и реаговање на њих, те мониторинг животне средине.

Треба напоменути да је лиценцирање капацитета који производе јонизујуће зрачење и смањивање медицинске експозиције у складу са Директивом Савјета ЕУРАТОМ бр. 97/43 (успостављање мјера за QA/QC) оцијењено као високи приоритет у пројекту финансираном из компоненте ИПА 2007, под називом „Пројена регулаторне инфраструктуре у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења у Албанији, Босни и Херцеговини, Хрватској, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији и Косову“ (извјештај о анализи пропуста).

Такође, треба покренути активности у вези с управљањем радиоактивним отпадом у погледу којег су у законодавству и законским прописима утврђене бројне празнине у оквиру пројекта из компоненте ИПА 2009, под називом „Управљање затвореним радиоактивним изворима, укључујући громобране: дио регулаторне помоћи“. Те празнине односе се, углавном, на лиценцирање капацитета за управљање радиоактивним отпадом и на одредбе о финансирању, што је довело до препорука за измјену / побољшање постојећег законодавства и законских прописа.

Косово

Косовски Парламент је 2010. г. донио нови закон о заштити од нејонизирајућег и јонизујућег зрачења и о нуклеарној безбједности. Овим законом се Министарству за околину и просторно уређење (МОПУ) додјељује улога регулатора нуклеарне безбједности. МОПУ је радио на регулаторним питањима уз ангажман веома ограниченог броја стручњака и није посједовао техничке капацитете за транспозицију правне тековине ЕУ (акуис) у њихово законодавство и законске прописе. МОПУ је у јуну 2011. г. Формирао и водио Агенцију за заштиту од радијације Косова (АЗРК).

У 2012. г. усвојен је „Закон о Агенцији за заштиту од радијације и нуклеарну безбједност Косова“ (Закон бр. 04 / Л-067), којим се дефинишу статус, дужности и обавезе косовске Агенције за заштиту од радијације и нуклеарну безбједност (КАЗРНС)¹, која је успостављена у оквиру Кабинета премијера. Стога ће КАЗРНС бити сљедеће тијело које ће се бавити израдом нових дијелова законодавства и законских прописа у складу са правном тековином ЕУ. Иако се очекује помоћ кроз већ споменути регионални пројекат ИПА 2008 и пројекат *EuropeAid/133749/C/SER/XK* под називом „Помоћ у заштити од зрачења и нуклеарна безбједност на Косову“, пројекат који финансира ЕУ и којим управља Канцеларија ЕУ на Косову, чије спровођење је почело у децембру 2013. г. и који треба трајати 18 мјесеци (ИПА 2013 Косово), за пуну транспозицију биће потребна додатна помоћ. Друго важно питање је пројена инфраструктуре КАЗРНС, коју ће свакако требати побољшати. КАЗРНС је прешла у нове просторије 2014. г, али има тек основну опрему, а инфраструктура за обављање регулаторних функција, укључујући контролу и мониторинг зрачења практично не постоји. Треба напоменути да је регулаторна помоћ КАЗРНС-у у вези са управљањем радиоактивним отпадом дио пројекта финансираног из компоненте ИПА 2009, под називом „Управљање затвореним радиоактивним изворима, укључујући радиоактивне громобране“ пружила корисну основу за будуће управљање радиоактивним отпадом (РО). КАЗРНС је израдила

нови закон о заштити од зрачења и нуклеарној безбједности, који је у почетној фази поступка усвајања.

Пројектом финансираним из средстава програма ИПА 2007, под називом "Процјена регулаторне инфраструктуре у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења у Албанији, Босни и Херцеговини, Хрватској, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији и Косову" (извјештај о анализи пропуста), утврђен је велики број области високог приоритета за које треба додијелити регулаторну помоћ споља, односно:

- Припрема административне структуре за АЗРК (органограм, попуњавање особљем, опис послова, интерна правила и процедуре, итд.);
- Сачињавање правилника потпуно усклађених с правном тековином ЕУ (*acquis*);

Циљ овог пројекта је пружање регулаторне помоћи у свакој од наведених области високог приоритета.

Црна Гора

Национално регулаторно тијело за безбједност од зрачења, управљање радиоактивним отпадом, укључујући заштиту од зрачења, формирано је у оквиру три регулаторна органа: Министарства одрживог развоја и туризма (МОРТ), Агенције за заштиту животне средине, Министарства унутрашњих послова и Дирекције за инспекцијски надзор.

Према Уредби о организацији и начину рада државне управе („Службени лист Црне Горе“, бр. 05/12, 25/12, 61/12), Министарство за одрживи развој и туризам се, између осталог, бави развијањем политике, те законодавством и законским прописима у области заштите од зрачења и нуклеарне безбједности, и управљањем радиоактивним отпадом. Поред тога, надлежно је за међународну сарадњу, закључивање међународних споразума, мониторинг међународних стандарда, преговоре, координацију и спровођење међународних конвенција и споразума, праћење процеса приступања ЕУ, усклађивање са међународним стандардима, прописима и препорукама, итд.

Закон о животној средини („Службени лист Црне Горе“, бр. 48/08 од 11. августа 2008, 40/10 од 22. јула 2010), Закон о заштити од јонизујућег зрачења и радијационој безбједности („Службени лист Црне Горе“, бр. 56/09) и Уредба о организацији и начину рада државне управе прописују да стручне и са њима повезане правне послове из области заштите од зрачења и радијационе безбједности врши Агенција за заштиту животне средине (АЗЖС), надлежно извршно тијело одговорно за спровођење политике и законодавства и законских прописа које припреми Министарство одрживог развоја и туризма (издавање дозвола, мониторинг радиоактивности, информисање јавности о резултатима мониторинга). У погледу међународних стандарда и препорука Европске комисије и Међународне агенције за атомску енергију, Црна Гора је изразила снажну политичку вољу и, у оквиру Стратегије за заштиту од јонизујућег зрачења, безбједности од зрачења и управљање радиоактивним отпадом, као приоритет нагласила успостављање посебног одјељења у оквиру Агенције за заштиту животне средине, који ће се бавити праћењем радиоактивности, издавањем дозвола и питањима у вези са заштитом од јонизујућег зрачења, нуклеарном и радијацијском безбједности, управљањем радиоактивним отпадом, уклањањем радиоактивног материјала, хитним интервенцијама у случају радијационе несреће, одговорностима у случајевима нуклеарне штете и мјерама заштите, те комуникацијом са становништвом и регулаторним тијелима других држава. Непосредно након што је Влада усвојила Стратегију 22. септембра 2011. г. у оквиру Агенције за заштиту животне средине формирано је Одјељење за заштиту од јонизујућег зрачења и радијациону безбједност.

У складу са чланом 50. *Уредбе о организацији и начину рада државне управе* ("Службени лист Црне Горе", бр. 05/12,25/12, 61/12), министарства врше надзор над законитошћу и ефикасношћу рада управних тијела. Министарство суспендује акта донесена ван управне процедуре када су у супротности са законом и другим прописима и препоручује Влади да их укине или поништи; даје приједлоге за именованја и разрјешења руководиоца управног тијела над чијим активностима министарство врши надзор; захтијева извјештаја и информације о одређеним питањима у оквиру активности за које је надлежно управно тијело; издаје професионална упутства, појашњења, инструкције и савјете за спровођење прописа у надлежности административног тијела, итд.

У вези с могућим улагањем жалбе у управном поступку, Закон о општем управном поступку („Службени лист Црне Горе“, бр. 60/03, 73/10, 32/11) у члану 219. прописује да свака особа или организација чије право је прекршено одлуком првостепеног органа (у овом случају, Агенције за заштиту животне средине), може поднијети жалбу другостепеном органу (Министарство одрживог развоја и туризма) у року од 15 дана од датума доношења одлуке. Жалба је уобичајени правни лијек којим се покреће другостепени управни поступак као процес контроле рада првостепеног органа. Без жалбе, ова врста контроле не постоји, јер другостепени поступак не може бити покренут или спроведен по службеној дужности. Ради се о закону који регулише општи управни поступак и, уколико посебни законски прописи у области животне средине не регулишу ова питања, одредбе овог закона се на одговарајући начин примјењују на процес одлучивања.

Министарство унутрашњих послова у свом саставу има и Дирекцију за ванредне ситуације која, путем Сектора за управљање ризиком, изграђује базу података о опасним материјама на основу одредаба *Закона о превозу опасних материја* („Службени лист Црне Горе“, бр. 05/08), који прописује да је Министарство унутрашњих послова надлежно за издавање сагласности за превоз радиоактивних материјала, која се подноси АЗЖС која издаје дозволу за превоз материјала из класе 7. У случају несреће која може довести до ванредне ситуације у земљи, надлежно министарство је Министарство унутрашњих послова које успоставља Национални тим за координацију и усваја Национални план рада у случају радиолошке несреће (2010.)

Поред горе наведених институција, измјенама и допунама Правилника о организацији и начину рада државне управе и измјенама и допунама Закона о инспекцијском надзору („Службени лист Црне Горе“, бр. 39/03, 76/09 и 57/11) дефинисано је да инспекцију и принудно привођење врши Дирекција за инспекцијски надзор (ДИН), као четврто регулаторно тијело у овој области у Црној Гори (инспекцијски надзор и принудно провођење).

Дефинисана регулаторна тијела финансирају се из буџета Црне Горе, која има програмски буџет, у складу са Законом о буџету („Службени лист Црне Горе“, бр. 40/01, 44/01, 28/04, 71/05, „Службени лист Црне Горе“, бр. 12/07, 73/08, 53/09, 46/10, 49/10).

Као што је горе наведено, за окончање транспозиције правне тековине ЕУ у национално законодавство, биће потребна додатна регулаторна помоћ. То је један од основних циљева овог пројекта.

Чим се утврди ревизија Закона, биће потребно успоставити спроведбене процедуре које се односе на одобрење, контролу и спровођење. У ту сврху, Агенција за заштиту животне средине (АЗЖС) и ДИН морају усавршити постојеће спроведбене процедуре у складу са новим прописима које треба донијети. То је други основни циљ пројекта.

Трећи основни циљ пројекта односи се на потребу за успостављање процедура за QA/QC уређаја који производе јонизујуће зрачење, а који се користе у медицинском сектору.

Четврти циљ односи се на информисање јавности о ризицима које носе уређаји и непознате извори који производе јонизујуће зрачење.

Србија

Србијанска Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну безбједност (САЗИЗНС) регулаторна је организација у Републици Србији од јула 2010. г, са надлежностима додијељеним у складу са *Законом о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној безбједности* („Службени лист РС“, бр. 36/09 и 93/12). Постојећа регулаторна инфраструктура у Србији састоји се од три институције:

- Регулаторно тијело: САЗИЗНС;
- Министарство надлежно за заштиту од јонизујућег зрачења (инспекцијска контрола над спровођењем мјера заштите од јонизујућег зрачења посредством инспектора за заштиту од зрачења - 5 радника);
- Министарство надлежно за нуклеарну безбједност и управљање радиоактивним отпадом (инспекцијска контрола над спровођењем мјера нуклеарне безбједности посредством инспектора за нуклеарну безбједност и управљање радиоактивним отпадом - 0 радника).

Контролу над радом САЗИЗНС-а, у смислу обављања активности које су јој поверене, врши надлежно министарство одговорно за заштиту од зрачења и министарство одговорно за нуклеарну безбједност и управљање радиоактивним отпадом, у складу са прописима који регулишу државну управу.

У вези с попуњавањем регулаторног тијела особљем, у САЗИЗНС-у тренутно раде 23 радника, док је Владином одлуком из 2011. г. одобрен број од укупно 35 радника. Измјенама и допунама Закона (бр. 36/09) у 2012. г. (Бр.93 / 12), предвиђено је да се САЗИЗНС финансира искључиво из државног буџета, а раније уведени систем плаћања накнада (које су плаћали корисници дозвола) укинута је.

Буџет за 2013. г. повећан је за 54 % у односу на 2012, уз додатно повећање за 39 % за 2014. г, и тренутно износи 100.000.000 RSD (око 800.000 EUR). У истом периоду број радника повећан је са 16 на 23.

САЗИЗНС је до сада израдила 18 правилника, покривајући различите регулаторне аспекте из области заштите од зрачења и нуклеарне безбједности. Како би обезбиједила услове за спровођење своје политике у сфери заштите од зрачења и нуклеарне безбједности, као и политике о управљању радиоактивним отпадом, Влада Србије ће, на приједлог САЗИЗНС-а, усвојити следеће:

1. Програм радијационе безбједности (тренутни статус: документ израђен);
2. Програм нуклеарне безбједности (тренутни статус: у поступку прибављања мишљења надлежних министарстава);

3. Програм управљања радиоактивним отпадом усклађен са правилником о стратешкој процјени утицаја на животну средину (тренутни статус: чека се израда документа о стратешкој процјени утицаја на животну средину).

Поред тога, на приједлог САЗИЗНС-а, Влада ће усвојити и:

4. План за ванредне ситуације у случају несреће (тренутни статус: документ израђен);
5. Уредбу о безбједности нуклеарних објеката и нуклеарних материјала (тренутни статус: у поступку прибављања мишљења надлежних министарстава);

Степен њихове усклађености са правном тековином ЕУ треба провјерити кроз горе наведени регионални пројекат у оквиру ИПА 2008, о регулаторној помоћи која је покренута 20. марта 2011. г. Циљ да регулаторни оквир у области нуклеарне заштите који је потпуно усклађен са правном тековином ЕУ буде спреман до краја 2013. г. доста је нарушен чињеницом да је предуслов био улагање амандмана на Закон. Тај задатак није у надлежности регулаторног тијела, него министарства које надгледа рад САЗИЗНС-а у области заштите од јонизујућег зрачења.

У пројекту финансираном у оквиру ИПА 2007, под називом „Процјена регулаторне инфраструктуре у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења у Албанији, Босни и Херцеговини, Хрватској, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији и Косову“ (извјештај о анализи пропуста), наглашава се прилично велики број тема које би захтијевале помоћ споља; између осталог, ради се о сљедећем:

- Израда националне стратегије за радиоактивни отпад и декомисију (високи приоритет);
- Израда правилника о превозу радиоактивних материјала (високи приоритет);
- Недостаје правилник о категоризацији извора, који би се бавио безбједносним питањима (високи приоритет);
- Правилник о мониторингу одлагалишта гвозденог отпада (средњи приоритет);
- Припрема спроведбених прописа (високи приоритет);
- Дефинисање одговорности за контролу (високи приоритет);
- Транспозиција директива ЕУ у национално законодавство / законске прописе (високи приоритет);
- Ратификовање преосталих међународних конвенција и додатног протокола за заштиту (средњи приоритет);
- Утврђивање административне и процедуралне основе, укључујући развијање система за управљање квалитетом (високи приоритет);
- Израда неопходних докумената о спровођењу процеса лиценцирања, програм годишње контроле, шаблон евиденције, правила за чување документације (високи приоритет);
- Обука особља САЗИЗНС-а (високи приоритет);
- Доношење правилника о категоризацији извора зрачења (високи приоритет).

Регулаторна помоћ која се пружа у оквиру овог пројекта бавиће се свим овим темама. Као резултат ове помоћи, требало би да САЗИЗНС буде у ситуацији да може функционисати слично еквивалентним организацијама у државама чланицама ЕУ.

3.2 Процјена утицаја пројекта, каталитичког ефекта, одрживости и прекограничног утицаја:

Овај пројекат омогућите Корисницима располагање регулаторним тијелима у области нуклеарне заштите која су способна за бољу контролу радиолошких питања на њиховим територијама, односно, за управљање институционалним радиоактивним отпадом, спречавање и сузбијање незаконите трговине нуклеарним материјалима и изворима зрачења, управљање природним радионуклидима из материјала (НОРМ), и технолошки повећаним природним радионуклидима из материјала (ТЕНОРМ), управљање могућом радиоактивном контаминацијом животне средине, инсталацију система раног упозоравања и приправност за ванредне ситуације, те контролу медицинске изложености пацијената и здравствених радника. Функционисање ефикасних регулаторних тијела у свакој држави - корисници кључно је питање за безбједност од зрачења. Тиме се може значајно смањити ризик прекограничне радиоактивне контаминације животне средине, при чему је преношење ваздухом и заједничким водотоцима најзначајније.

3.3. Резултати и мјерљиви показатељи:

У Албанији

Резултати:

- Уведен нови поступак лиценцирања нуклеарних инсталација и активности;
- Израђене смјернице за царинску контролу пакета са радиоактивним материјалима;
- Дозвољене Организација техничке подршке (ОТП) за Канцеларију за заштиту од зрачења;
- Прегледани и ажурирани планови за реаговање у ванредним ситуацијама радиолошке несреће;
- Провјерена и побољшана расподјела одговорности међу свим актерима укљученим у планове за ванредне ситуације;
- Прегледани и ажурирани оријентациони документи за спроведбене прописе;
- Успостављен систем за управљање квалитетом у Канцеларији за заштиту од зрачења;

Показатељи:

- Рад Канцеларије за заштиту од зрачења усклађен са радом регулаторних тијела ЕУ;
- На граничним прелазима може се наставити с увозом / извозом робе која садржи радиоактивне материјале;
- Захваљујући ОТП-у, побољшане су регулаторне активности Канцеларије за заштиту од зрачења;
- Израђен план за ванредне ситуације и тестирано реаговање у ванредним ситуацијама.

У Босни и Херцеговини

Резултати:

- Ажурирани или нови нацрти прописа о заштити од зрачења и нуклеарној безбједности усклађени су са правном тековином ЕУ (*acquis*) и међународним стандардима;

- Спроведбене процедуре за примјену ажурираних и / или нових прописа у области заштите од зрачења, нуклеарне безбједности и безбједности извора зрачења прегледани су, анализирани и израђени у складу са најбољом међународном праксом;
- Активности, програми и планови ДРАРНС-а прегледани су, а систем за управљање квалитетом успостављен је и потпуно оперативан;
- Инструменти контроле, контролни пописи и процедуре ДРАРНС-а прегледани су, измијењени и допуњени и донесени у потпуном складу с међународним стандардима и најбољом међународном праксом;
- Одлука ДРАРНС-а о акредитовању ОТП-а прегледана је, и пропис је припремљен;
- Програм обуке особља ДРАРНС-а дефинисан је и примијењен;
- Кампања за информисање јавности о ризицима јонизујућег зрачења и непознатих извора разрађена је и проширена путем најпримјеренијих канала.

Показатељи:

- Оперативна регулаторна агенција за нуклеарну безбједност у Босни и Херцеговини усклађена је са еквивалентним организацијама из ЕУ.

У Бившој Југословенској Републици Македонији

Резултати:

- Политика и стратегија Бивше Југословенске Републике Македоније за управљање радиоактивним отпадом и са њима повезани прописи прегледани су и усавршени;
- Попуно су израђени програми за обезбјеђење квалитета, укључујући мјере за контролу квалитета и процјену дозирања за болеснике из области дијагностичке и интервентне радиологије (нпр. радиографија, флуороскопија и интервентна радиологија, нуклеарна медицина, радиотерапија, компјутеризована томографија, дигитални панорамски системи и мамографија, када је примјењиво) за све медицинске установе;
- Утврђени су писани протоколи за дијагностичку и интервентну радиологију;
- Релевантно особље укључено у дијагностичку и интервентну радиологију обучено је за примјену протокола;
- Усавршени су национални прописи за објекте и активности у вези са нуклеарном безбједношћу, што се углавном односи на производњу радионуклида циклотроном и ПЕТ / ЦТ;
- Успостављене су процедуре за лиценцирање и контролу за производњу радионуклида циклотроном и ПЕТ / ЦТ;
- Особље је обучено за лиценцирање и контролу објеката и активности у вези са нуклеарном безбједношћу, што се углавном односи на производњу радионуклида циклотроном и ПЕТ / ЦТ;

Показатељи:

- Нова верзија политике и стратегије за управљање радиоактивним отпадом спремна је за законодавни поступак;
- Рад Дирекције за радијациону безбједност усклађен је са радом регулаторних тијела ЕУ;

Хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА 2011 - Сажетак пројекта (ПФ) 2 - регионални

- Постоје национални услови за производњу радионуклида циклотроном и ПЕТ / ЦТ;
- Постоје писани протоколи за лиценцирање и контролу ПЕТ / ЦТ и производње радионуклида циклотроном;
- Објект ПЕТ / ЦТ лиценциран је и у функцији је;
- Потврда о похађању одговарајућих семинара;

На Косову

Резултати:

- Оцијењена је структура новог регулаторног тијела;
- Транспозиција правне тековине ЕУ у национално законодавство и законске прописе је додатно завршена;
- Донесени су спроведбени прописи и смјернице у складу с правном тековином ЕУ, укључујући инструменте за контролу, контролне листе и процедуре, уз оне које се односе на подручје превоза нуклеарног или другог радиоактивног материјала, и организовање одговарајуће обуке;

Показатељи:

- За КАЗЗНС су предложени нова структура и поступак рада;
- Даљње усклађивање косовског законодавства и законских прописа с правном тековином ЕУ у области заштите од зрачења и нуклеарне безбједности.

У Црној Гори

Резултати:

- Ажурирани или нови закони и законски прописи о заштити од зрачења и нуклеарној безбједности потпуно су усклађени са правном тековином ЕУ и међународним стандардима;
- Спроведбене процедуре за примјену ажурираних и / или нових прописа у области безбједности од зрачења и радиоактивних извора прегледане су, анализирани и развијене у складу са најбољом међународном праксом;
- АЗЖС је донијела свеобухватне регулаторне смјернице и пружила савјете, обухватајући техничке параметре и административне процедуре за сигуран рада рентгенских уређаја за радиографију, флуороскопију, компјутеризовану томографију, дигиталне панорамске системе, мамографију и радиотерапију, као и радиоактивних извора за примјену у брахитерапији, нуклеарној медицини примијењеној у Клиничком центру Црне Горе и у индустрији;
- АЗЖС је развила референтне процедуре за QA/QC уређаја који производе јонизујуће зрачење и ставила их на располагање индустријском и медицинском сектору за тестирање и употребу;
- Идентификовани су стручњаци или компаније које би евентуално могли извршити тестирање QA/QC;
- Одређена су средства за спровођење интерне дозиметрије, и утврђене регулаторне смјернице и пропратне процедуре за праћење и евидентирање интерних доза за раднике;

- Материјал за информисање јавности о опасностима јонизујућег зрачења састављен је и дистрибуисан путем најпогоднијих канала.

Показатељи:

- Оперативна регулаторна агенција за нуклеарну безбједност Црне Горе усклађена је са таквим организацијама у ЕУ.

У Србији

Резултати:

- Утврђена национална стратегија управљања радиоактивним отпадом и комисијом истраживачког реактора;
- Завршена транспозиција правне тековине ЕУ у национално законодавство / законске прописе;
- Донесени спроведбени прописи и смјернице у складу с правном тековином ЕУ;
- Особље САЗИЗНС-а надлежно за израду правилника и смјерница адекватно обучено;
- Израђена ревизија Закона о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној безбједности;
- Донесени посебни прописи о санацији непознатих извора и мониторингу депонија;
- Утврђени су регулаторни услови за ратификацију међународних конвенција, протокола и споразума у вези са заштитом од зрачења и нуклеарном безбједношћу;
- У регулаторном тијелу је успостављен систем за управљање квалитетом;
- Предложена је нова инфраструктура и интерна расподјела одговорности.

Показатељи:

- У извјештају о напретку Србије за приступање ЕУ треба нагласити чињеницу да су законодавство и законски прописи у овој земљи потпуно усклађени са правном тековином ЕУ у области заштите од зрачења, безбједности од зрачења и нуклеарне безбједности;
- Декомисија РА истраживачког реактора почиње као резултат усвајања плана декомисије;
- Дефинисане су опције за располагање радиоактивним отпадом;
- Израђен је и одобрен нови Закон о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења;
- На депонијама више нема непознатих извора зрачења;
- Међународне конвенције, протоколи и споразуми спремни су за ратификацију;
- Рад САЗИЗНС-а усклађен је са радом регулаторних тијела ЕУ.

3.4 Активности

У Албанији

- Успостављање процедуре за лиценцирање објеката и активности за нуклеарну безбједност, односно, националних складишних капацитета за одлагање радиоактивног отпада којим управља Центар за примијењену нуклеарну физику у Тирани, као и процедуре за лиценцирање употребе ПЕТ-ЦТ;
- Развијање царинских процедура за бављење пакетима који садрже радиоактивни материјал, укључујући обуку;

- Одређивање критеријума за успостављање Организација техничке подршке за Канцеларију за заштиту од зрачења, као и задатака који им требају бити додијељени. То треба обухватити утврђивање потреба у смислу опреме и техничких капацитета;
- Утврђивање одговорности свих укључених актера, у случају ванредне радиолошке ситуације и појашњење процеса одлучивања;
- Преглед докумената који служе као смјернице за спровођење законских прописа у складу са правном тековином ЕУ (овом активношћу ће се завршити активност обухваћена хоризонталним програмом о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА 2010);
- Успостављање система за управљање квалитетом за Канцеларију за заштиту од зрачења који је усклађен са форматом Међународне агенције за нуклеарну енергију / Међународне организације за стандардизацију (ИАЕА / ИСО) или неким другим одговарајућим системом.

У Босни и Херцеговини

Активност 1: Уговарач завршава активности на транспозицији правне тековине ЕУ (*acquis*) у области заштите од зрачења и нуклеарне безбједности у законске прописе Босне и Херцеговине. Потребно је израдити табелу усаглашености. Ову активност треба спроводити заједно са стручњацима ДРАРНС-а. На крају активности очекује се да правна тековина ЕУ у потпуности буде пренесена у законске прописе Босне и Херцеговине;

Активност 2: Уговарач помаже ДРАРНС-у у развијању одговарајућих спроведбених процедура за све законске прописе / смјернице које ће обухватити сљедеће теме:

- ауторизацију,
- контролу и процјену,
- попис радиоактивних извора,
- контролу (инструменте контроле, контролне листе, годишњи план контроле),
- присилно спровођење,
- безбједност радиоактивних извора,

на основу међународних стандарда и најбоље праксе ЕУ у свим активностима (медицина, индустрија, ...) у вези с изворима јонизујућег зрачења који се користе у Босни и Херцеговини;

Активност 3: Уговарач подржава ДРАРНС у изради критеријума за акредитацију (ИСО / ИЕЦ) фирми / националних организација као Организација техничке подршке (ОТП) у циљу извршавања бројних техничких услуга за ДРАРНС. Уговарач припрема и реализује релевантну обуку за особље ДРАРНС-а и ОТП-а, како би се упознало са тим критеријумима;

Активност 4: Уговарач помаже ДРАРНС-у у успостављању система за управљање квалитетом (*QMS*) потпуно усклађеним с међународном праксом, којим се дефинишу организационе одговорности, правила управљања и сви други административни захтјеви за ефикасно функционисање регулаторног тијела. Стратешки план, интерне политике, програми рада и акциони планови ДРАРНС-а мораће бити сачињени;

Активност 5: У вези са различитим задацима овога пројекта и на основу процјене техничких капацитета ДРАРНС-а, Уговарач дефинише и примјењује програм обуке особља ДРАРНС-а и евентуално других релевантних професионалаца. Овај програм обухватиће обуку особља

ДРАРНС-а и евентуално других релевантних професионалаца у вези са посебним питањима, нпр. сачињавање и спровођење прописа, списак радиоактивних извора и нуклеарних материјала, управљање непознатим изворима, процјена безбједности и уопштеније теме, као што су регулаторна контрола, укључујући инспекцију и присилно спровођење;

Активност 6: Уговарач пружа подршку ДРАРНС-у у смислу бољег информисања јавности о опасностима којима би се становништво могло изложити путем уређаја који производе јонизујуће зрачење и других радиоактивних извора. Ова активност мора бити у складу са одредбама ЕУРАТОМ Директиве Савјета бр. 89/618. Биће израђен план за информисање јавности, укључујући средства за ширење информација, нпр. издавањем летака и брошура, организовањем конкретних курсева у школи. У том контексту Уговарач ограничава своје активности на израду најпримјеренијих средстава ширења информација.

У Бившој Југословенској Републици Македонији

- Преглед постојећих *QA/QC* процедура за дијагностичку и интервентну радиологију (нпр. радиографија, флуороскопија, компјутеризована томографија, дигитални панорамски системи, и мамографија када је примјениво) и успостављање бољих *QA/QC* процедура у складу са националним законодавством, међународним стандардима и најбољом праксом ЕУ;
- На основу побољшаних процедура за *AQ/QC*, успоставити оптимизоване протоколе за дијагностичку и интервентну радиологију;
- Обука особља укљученог у дијагностичку и интервентну радиологију у области примјене протокола;
- Помоћ ДРС-у у изради нових прописа за рад објеката и активности за нуклеарну безбједност, што се углавном односи на циклотрон за производњу радионуклида и ПЕТ-ЦТ;
- Помоћ ДРС-у у успостављању процедура за лиценцирање и контролу објеката и активности за нуклеарну безбједност, што се углавном односи на циклотрон за производњу радионуклида и ПЕТ-ЦТ;
- Обука инспектора ДРС-а надлежних за провјеру циклотрона за производњу радионуклида и ПЕТ-ЦТ;
- Преглед и анализа различитих компонената за политике и стратегије у вези са радиоактивним отпадом и, када је релевантно, давање препорука за побољшање, како би те, политика и стратегија, у потпуности биле усклађене са међународним стандардима и најбољом праксом ЕУ.

На Косову

- Критичка анализа постојеће инфраструктуре Агенције за заштиту од радијације Косова, у погледу мандата, запошљавања особља, оперативног буџета, степена стручности, независности о корисницима радионуклида, односа са другим актерима укљученим у медицинску и / или индустријску примјену радионуклида на Косову.
- Помоћ у завршавању контролних активности у вези са свим постојећим прописима (које су покренуте у оквиру регионалног пројекта регулаторне помоћи финансираног из ИПА 2008 програма и ИПА 2013 програма на Косову) и у изради нових, у циљу стварања регулаторног оквира који је потпуно усклађен са правном тековином ЕУ.

Тиме су обухваћени контролни инструменти, контролне листе и процедуре, укључујући област превоза нуклеарних и других радиоактивних материјала, и организовање релевантне обука.

У Црној Гори

Активност 1: Уговарач ће завршити активности у вези с транспозицијом правне тековине ЕУ у области заштите од зрачења и нуклеарне безбједности у законске прописе Црне Горе, које су дјелимично спроведене у оквиру пројекта финансираног из компоненте ИПА 2008, а који се односи на јачање техничких капацитета регулаторних тијела за нуклеарну заштиту на Западном Балкану. Састојаће се од анализе резултата повезаног пројекта о степену транспозиције и - уз сличан приступ - завршетка израде законских прописа који морају бити потпуно усклађени са правном тековином ЕУ у области заштите од зрачења и нуклеарне безбједности. Потребно је израдити табелу усаглашености. Ову активност треба спроводити заједно са стручњацима МОРТ-а и АЗЖС-а. На крају активности очекује се да правна тековина ЕУ у потпуности буде пренесена у законске прописе Црне Горе.

Активност 2: Развијање процедура. Обухватиће развијање одговарајућих спроведбених процедура за све прописе / смјернице, које ће покрити следеће теме:

- ауторизација;
- попис радиоактивних извора;
- безбједност и заштита од радиоактивних извора;
- преглед и процјена;
- контрола;
- спровођење;
- координација и сарадња;

Активност 3: QA/QC уређаја који производе јонизујуће зрачење у медицинском сектору.

Ова ће активност обухватити следеће примјене у медицини: рентгенске апарате за радиографију, флуороскопију, компјутеризовану томографију, дигиталне панорамске системе, мамографију, радиотерапију, те затворене радиоактивне изворе примијењене у брахитерапији и отворене радиоактивне изворе које користи Одјељење за нуклеарну медицину Клиничког центра Црне Горе. Уговарач спроводи следеће задатке:

- пружа помоћ особљу Клиничког центра Црне Горе у развијању процедура за горе наведене QA/QC;
- организује курсеве обуке за особље Клиничког центра Црне Горе;
- тестира процедуре QA/QC за селекцију уређаја који производе јонизујуће зрачење;

Активност 4: Интерна дозиметрија. Уговарач реализује следеће задатке:

- Утврђује методологију за израчунавање дозе у случају радионуклида унесених у људско тијело;
- Развија регулаторне смјернице и процедуре за интерну дозиметрију.

Активност 5: Уговарач пружа подршку МОРТ-у / АЗЖС-у за боље информисање јавности о ризицима којима становништво може бити изложено путем уређаја који производе јонизујуће зрачење и из других радиоактивних извора. Сачиниће се план информисања јавности, укључујући средства за ширење информација међу становништвом, нпр, издавањем летака и брошура, и организовањем специјалних курсева у школама. У том смислу, Уговарач ограничава своје активности на израду најпогоднијих средстава за ширење

информација. У Црној Гори треба организовати округли сто који би окупио особе одговорне за активности које обухватају примјену јонизујућег зрачења, те припаднике владиних и невладиних организација.

Све три првспоменуте активности обухватиће организовање конкретних курсева обуке у циљу упознавања особља МОРТ-а / АЗЖС-а и релевантних Организација за техничку подршку са различитим темама обрађеним у оквиру овог пројекта.

У Србији

За израду националне стратегије управљања радиоактивним отпадом и декомисије истраживачког реактора

- Утврђивање категорија радиоактивног отпада на основу степена његове радиоактивности;
- Утврђивање нивоа толеранције и изузимања за радиоактивни отпад;
- Утврђивање опција за декомисију РА нуклеарних истраживачких реактора, укључујући могућу поновљену употребу зграде за смјештај новог реактора или циклотрона и опцију зеленог поља;
- Утврђивање настанака радиоактивног отпада за сваку главну декомисијску опцију и другог радиоактивног отпада насталог из других генератора у Србији;
- Утврђивање управљачких рута за радиоактивни графит као резултат декомисијских опција;
- Утврђивање потенцијалног третмана и условљених процеса за сваку врсту радиоактивног отпада насталог из других генератора у Србији;
- Дефинисање акционог плана у вези са локацијом, лиценцирањем, изградњом и радом објекта за одлагање радиоактивног отпада у складу са важећим законом, укључујући варијанте кад год постоје недоумице;
- Утврђивање различитих могућих опција изгледа објекта за одлагање радиоактивног отпада;
- Развијање методологије (мултиатрибутна анализа) за процјену сваког тако утврђеног правца управљања у погледу трошкова, професионалне изложености, лакоће спровођења, потребе за обуком, лиценцирање и прихватања од стране јавности;
- Утврђивање оптимизованих стратегија за управљање радиоактивним отпадом и декомисију;
- Утврђивање механизма финансирања усвојене стратегије управљања радиоактивним отпадом;
- Утврђивање актера и њихове интеракције, који ће бити укључени у спровођење стратегија управљања радиоактивним отпадом (министарства, приватне компаније, државне организације);
- Развијање програма за информисање јавности.

За окончање транспозиције правне тековине ЕУ у србијанско законодавство и законске прописе

- Помоћ у анализирању важећег Закона о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној безбједности, у сврху могућег побољшања;
- Помоћ у окончању активности прегледа свих важећих прописа (које су покренуте у оквиру регионалног пројекта регулаторне помоћи финансираног из ИПА 2008) и у сачињавању нових, како би регулаторни оквир био потпуно усклађен с правном тековином ЕУ (*acquis*);
- Помоћ у изради смјерница и спроведбених прописа;
- Помоћ у успостављању посебних прописа за санирање непознатих извора и мониторинг над депонијама;
- Успостављање програма обуке за особље САЗИЗНС-а које још није потпуно упознато са израдом прописа и спроведбеним прописима;
- Утврђивање регулаторних одредби које треба увести у циљу лакшег ратификовања међународних конвенција, протокола и споразума о заштити од радијације и нуклеарне безбједности;
- Помоћ у дефинисању и састављању поступка спровођења;
- Помоћ у изради неопходних протокола за издавање дозвола за превоз затворених извора зрачења и радиоактивни отпад, за одобрење материјала изузетог из регулаторне контроле, за рјешавање питања отпада за који постоји сумња да је радиоактиван.

За регулаторну организацију, инфраструктуру и функционисање

- Успостављање система за управљање квалитетом за САЗИЗНС, усклађеног с форматом ИАЕА / ИСО или неким другим одговарајућим системом;
- Дефинисање органограма, укључујући расподјелу одговорности;
- Дефинисање годишњег програма контроле који САЗИЗНС треба спровести;
- Успостављање процедура за контролу евиденције;
- Дефинисање правила за вођење документације.

3.5 Условљеност:

Није примјењиво.

3.6 Повезане активности:

ИАЕА већ неколико година подржава успостављање и развој регулаторних тијела за нуклеарну безбједност на Западном Балкану. Међутим, најважнији пројекат који ИАЕА спроводи је пројекат финансиран из компоненте ИПА 2008 - споменут под горе наведеном тачком 3.1 - који се бави: „Јачањем техничких капацитета регулаторних тијела за нуклеарну заштиту у Албанији, Босни и Херцеговини, Хрватској, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији и Косову“. Међу текућим и завршеним пројектима ИАЕА-а, важно је споменути следеће:

- Усавршавање терапије радионуклидима у Босни и Херцеговини (БОХ 6010),

Хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА 2011 - Сажетак пројекта (ПФ) 2 - регионални

- Јачање капацитета медицинске физике у дијагностичкој радиологији у Босни и Херцеговини (БОХ 6011);
- Успостављање центра за медицинску и радијациону физику у Босни и Херцеговини (БОХ 6012),
- Мониторинг природног радиоактивног материјала у унутрашњем и спољашњем простору у Босни и Херцеговини (БОХ 7002);
- Успостављање националног система регулаторне контроле у Босни и Херцеговини (БОХ 9002);
- Подршка развоју регулаторне инфраструктуре у Црној Гори (МНЕ 2007003),
- Побољшање услуга радиотерапије у Клиничком центру Црне Горе, као мјеста од кључне важности за обољеле од малигних болести (МНЕ 2007004);
- Јачање националних могућности за заштиту професионалних радника од зрачења и од професионалне изложености зрачењу (РЕР 2007012),
- Јачање могућности за процјену безбједности (РЕР 2007007),
- Ефикасности регулаторних органа и напредна обука из нуклеарне безбједности (РЕР 2007040).

Поред наведених, постоји велики број пројеката ИАЕА-а планираних за подршку у 2012/2013, који се односе на овај пројекат помоћи регулаторним тијелима, нпр:

- Изграђивање капацитета и јачање националне регулаторне инфраструктуре у Босни и Херцеговини (БОХ 2010001);
- Јачање јединица радиотерапијске физике у Босни и Херцеговини (БОХ 2010003),
- Повећање могућности нуклеарне медицине у управљању болесницима у области онкологије, кардиологије и неурологије у Босни и Херцеговини (БОХ 20010004),
- Успостављање програма КА у мамографији у Босни и Херцеговини (БОХ 2010005),
- Подршка развоју регулаторне инфраструктуре у Црној Гори (МНЕ 2010001);
- Јачање техничких и институционалних капацитета у Црној Гори за реализацију програма мониторинга животне средине (МНЕ 2010003);
- Усавршавање програма за обезбјеђивање квалитета / контролу квалитета у дијагностичкој радиологији за национални програм мамографског скрининга (МНЕ 2010007).

Поред наведених, постоји неколико пројеката финансираних из ИПА-иних програма, који би могли допринијети допуни планираних активности, односно:

- Даљњи кораци на усклађивању законодавства и законских прописа Албаније са правном тековином Заједнице у области заштите од зрачења и нуклеарне безбједности (уговорено 2013);
- Јачање заштите од зрачења и нуклеарне безбједности побољшањем способности извођења ЦЕТИ-ја (обезбиједити опрему 2014);
- Отварање калибрационе лабораторије за јонизујуће зрачење (Секундарна стандардна дозиметријска лабораторија) у Босни и Херцеговини, у оквиру програма из 2008;

- Управљање незатворен радионуклидима у медицинским установама (Босна и Херцеговина), у оквиру програма из 2008;
- Јачање техничких капацитета регулаторних тијела за нуклеарну безбједност у Албанији, Босни и Херцеговини, Хрватској, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори и Србији, у оквиру програма из 2008. (одговара шифри ИАЕА - РЕР / 9/104),
- Јачање система дозиметријске контроле за професионално изложене раднике и болеснике (Босна и Херцеговина и Косово) у оквиру програма из 2009;
- Смањивање медицинске и професионалне изложености код мамографије у Босни и Херцеговини, у оквиру програма из 2009;
- Јачање капацитета Центра за обуку за заштиту од зрачења у Бањој Луци (Босна и Херцеговина), у оквиру програма из 2009;
- Јачање техничких капацитета за мониторинг радионуклида у животној средини (Босна и Херцеговина) у оквиру програма из 2009;
- Управљање затвореним изворима зрачења, укључујући радиоактивне громобране (Бивша Југословенска Република Македонија, Црна Гора и Косово), у оквиру програма из 2009;
- *EuropeAid/133749/C/SER/XK* - Подршка заштити од зрачења и нуклеарној безбједности (Косово), реализовати до средине 2015;
- Србија - Условљавање и обезбјеђење складиштења затворених извора зрачења који се не користе у Србији (ИАЕА-ЦА 2010 / 235-591);
- Србија - Декомисија уништеног хангара за складиштење отпада бр. 1 (ИАЕА-ЦА 2010 / 235-591);
- Србија - Контрола радиоактивности у Винчи (ИАЕА-ЦА 2010 / 235-591);
- Србија - Карактеризација и условљавање радиоактивног отпада нижег нивоа зрачења (ИАЕА-ЦА 2010 / 235-591);
- Србија - Јачање способности заштите од зрачења и инфраструктуре (ИАЕА-ЦА 2010 / 235-591);
- Србија - ИПА 2010 - Регистар нуклеарних материјала, радиоактивних извора, отпада и излагања зрачењу (ИАЕА-ЦА 2013/316-192);

3.7 Научене лекције

Регулаторна тијела успостављена су недавно и, мада још увијек немају довољно особља, за већину се чини да су сасвим способна за апсорбовање регулаторне помоћи споља. Релевантна регулаторна тијела су сасвим динамична и мотивисана за обуку у области регулаторне помоћи и спремна су допринијети усклађивању националног законодавства / законских прописа својих земаља с правном тековином ЕУ у најскорије вријеме. Показало се да је њихов допринос прошлим или течним пројектима регулаторне помоћи, финансираним из ИПА-ине компоненте и реализованим у периоду 2008-2013, веома успјешан.

Међутим, што се тиче Косова¹, главна лекција научена из прошлих пројеката регулаторне помоћи, финансираних из ИПА-ине компоненте и реализованих у периоду 2008-2013, јесте та да способност регулаторног тијела за апсорпцију може бити пресудна.

4. Индикативни буџет (износи у EUR)

			ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА									
			УКУПНО ИСТИЧЕ	ДОПРИНОС ИПА-е ЕУ		НАЦИОНАЛНИ ДОПРИНОС					ПРИВАТНИ ДОПРИНОС	
Активности	ИБ (1)	ИНВ (1)	EUR (а)=(б)+(ц)+(д)	EUR (б)	% (2)	Укупно EUR (ц)=(х)+(у)+(з)	% (2)	Средишњи EUR (х)	Рег./Локал. EUR (у)	МФ И EUR (з)	EUR (д)	%(2)
Активност1	х		3,150,000	3,150,000	100	-	-	-	-	-	-	-
Уговор 1 Уговор о пр. услуга (Техничка помоћ)	х		3,150,000	3,150,000	100	-	-	-	-	-	-	-
УКУПНО 1 Б			3,150,000	3,150,000	100	-	-	-	-	-	-	-
УКУПНО ПРОЈЕКАТ			3,150,000	3,150,000	100	-	-	-	-	-	-	-

Износи нето без ПДВ-а

(1) У колони „Активност“ користити „Х“ за означавање да ли се ради о ИБ или ИНВ

(2) Изражено у % укупних расхода (колони (а))

5. Индикативни план спровођења (периоди приказани квартално)

Уговири	Почетак тендерског поступка	Потписивање уговора	Крај пројекта
Уговор 1 - услуге	4 кв. 2014.	2 кв. 2015.	2 кв. 2018.

6. Општа питања

6.1 Једнаке могућности

Кроз бољу заштиту животне средине и безбједност, од пројекта ће имати користи и жене и мушкарци. За све активности, и мушкарци и жене имаће једнаке могућности такмичења за добијање уговора и рад на свим повезаним активностима.

6.2 Животна средина:

Реализацијом овог пројекта, државе-кориснице имаће значајну корист за животну средину, јер боља контрола употребе радионуклида може имати повољан утицај на заштиту животне средине.

6.3. Мањине

За све активности, мањине ће имати једнаке могућности такмичења за добијање уговора и рад на свим повезаним активностима.

ДОДАЦИ

- I Логички оквир у стандардном формату
- II Износи уговорени и уплаћени квартално током укупног трајања пројекта
- III Опис институционалног оквира
- IV Релевантни закони, законски прописи и стратешки документи

ДОДАТАК I: Матрица логичког оквира у стандардном формату

Матрица планирања логичког оквира за сажетак пројекта	Назив и број програма	Хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА 2011 (2011/023-384)	
Даље јачање техничких капацитета регулаторних тијела за радијациону и нуклеарну безбједност у Албанији, Босни и Херцеговини, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори и Србији, те Косову	Уговорни период истиче - 26. јуна 2015.	Период исплате истиче - 26. јуна 2019.	
	Укупни буџет	Буџет ИПА-е	
Укупни циљ	Објективно провјерљиви показатељи	Извори провјере	
Допријети побољшању заштите од зрачења и нуклеарне безбједности у Албанији, Босни и Херцеговини, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори и Србији, те Косову, кроз јачање техничких капацитета њихових регулаторних агенција за нуклеарну безбједност			
Сврха пројекта	Објективно провјерљиви показатељи		Претпоставке
Пружити даље допринос транспозицији правне тековине у области нуклеарне безбједности и заштите од зрачења, и усклађивање функционисања регулаторних агенција за нуклеарну безбједност у Албанији, Босни и Херцеговини, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори и Србији, те Косову, с функционисањем њихових еквивалентних организација у ЕУ	Успешна транспозиција техничких капацитета на начин приказан кроз нове и побољшане прописе који су израђени према међународним стандардима и директивама Савјета ЕУРАТОМ, те међународним конвенцијама које је потписала Европска унија		
Резултати	Објективно провјерљиви показатељи		Претпоставке
Албанија			
<ul style="list-style-type: none"> Уведен нови поступак лиценцирања нуклеарних инсталација и активности; Израђене сијернице за царинску контролу пакета са радиоактивним материјалима; Установљена Организација техничке подршке (ОТП) за Канцеларију за заштиту од зрачења; Прегледани и ажурирани планови за реаговање у ванредним ситуацијама радиолошке несреће; Провјерена и побољшана расподела одговорности међу свим актерима укљученим у планове за ванредне ситуације; Прегледани и ажурирани оријентациони документи за спроведбене прописе; Успостављен систем за управљање квалитетом у Канцеларији за заштиту од зрачења 	<p>Рад Канцеларије за заштиту од зрачења усклађен са радом регулаторних тијела ЕУ;</p> <p>На граничним прелазима може се наставити с увозом / извозом робе која садржи радиоактивне материјале;</p> <p>Захваљујући подршци акредитованог ОТП-а, побољшане су регулаторне активности Канцеларије за заштиту од зрачења;</p> <p>Израђен план за ванредне ситуације и тестирано реаговање у ванредним ситуацијама.</p>	Завршни извјештај којем је допринос дао најмање један регулатор из ЕУ	
Босна и Херцеговина			
<ul style="list-style-type: none"> Ажурирани или нови нацрти прописа о заштити од зрачења и нуклеарној безбједности потпуно су усклађени са правном тековином ЕУ (<i>acquis</i>) и међународним стандардима; Спроведбене процедуре за примјену ажурираних и / или нових прописа у области заштите од зрачења, нуклеарне безбједности и безбједности извора зрачења прегледани су, анализирани и 	<p>Потпуна усклађеност законодавства и законских прописа с правном тековином ЕУ у области заштите од зрачења и нуклеарне безбједности;</p> <p>Процедуре су израђене;</p> <p>Потврда о похађању;</p>	Завршни извјештај којем је допринос дао најмање један регулатор из ЕУ	

Хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА 2011 - Сажетак пројекта (ПФ) 2 - регионални

<p>израђени у складу са најбољом међународном праксом;</p> <ul style="list-style-type: none"> Активности, програми и планови ДРАРНС-а прегледани су, а систем за управљање квалитетом је успостављен и потпуно оперативан; Инструменти контроле, контролни пописи и процедуре ДРАРНС-а прегледани су, измијењени и допуњени и донесени у потпуном складу с међународним стандардима и најбољом међународном праксом; Одлука ДРАРНС-а о акредитовању ОТП-а прегледана је, и пропис припремљен; Програм обуке особља ДРАРНС-а дефинисан је и примијењен; Кампања за информисање јавности о ризицима јонизујућег зрачења и непознатих извора разрађена је и проширена путем најпримјеренијих канала. 	<p>Покренута кампања о информисању.</p>		
<p><u>Бивша Југословенска Република Македонија</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Политика и стратегија Бивше Југословенске Републике Македоније за управљање радиоактивним отпадом и са њима повезани прописи прегледани су и усавршени; Попуно су израђени програми за обезбјеђење квалитета, укључујући мјере за контролу квалитета и процјену дозирања за болеснике из области дијагностичке и интервентне радиологије (нпр. радиографија, флуороскопија и интервентна радиологија, нуклеарна медицина, радиотерапија, компјутеризована томографија, дигитални панорамски системи и мамографија, када је примјениво) за све медицинске установе; Утврђени су писани протоколи за дијагностичку и интервентну радиологију; Релевантно особље укључено у дијагностичку и интервентну радиологију обучено је за примјену протокола; Усавршени су национални прописи за производњу радионуклида циклотроном и ПЕТ / ЦТ; Успостављене су процедуре за лиценцирање и контролу за производњу радионуклида циклотроном и ПЕТ / ЦТ; Особље је обучено за лиценцирање и контролу производње радионуклида циклотроном и ПЕТ / ЦТ; 	<p>Стратегија и политика су развијене и спремне за законодавни поступак;</p> <p>Потврда о похађању;</p> <p>ПЕТ / ЦТ лиценцирано.</p>	<p>Завршни извјештај којем је допринос дао најмање један регулатор из ЕУ</p>	
<p><u>Косово</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Структура новог регулаторног тијела је процијењена; Транспозиција правне тековине ЕУ у национално законодавство и законске прописе додатно завршена; Спроведбени прописи и смјернице у складу с правном тековином ЕУ донесени, укључујући инструменте за контролу, контролне листе и 	<p>Предложена нова структура и поступак рада;</p> <p>Даљње усклађивање косовског законодавства и законских прописа с правном тековином ЕУ у области</p>	<p>Завршни извјештај којем је допринос дао најмање један регулатор из ЕУ</p>	

Хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА 2011 - Сажетак пројекта (ПФ) 2 - регионални

<p>процедуре, уз оне које се односе на подручје превоза нуклеарног или другог радиоактивног материјала, и организовање одговарајуће обуке;</p>	<p>заштите од зрачења и нуклеарне безбједности.</p>		
<p><u>Црна Гора</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ажурирани или нови закони и законски прописи о заштити од зрачења и нуклеарној безбједности потпуно су усклађени са правном тековином ЕУ и међународним стандардима; • Спроведбене процедуре за примјену ажурираних и / или нових прописа у области безбједности од зрачења и радиоактивних извора прегледане су, анализиране и развијене у складу са најбољом међународном праксом; • АЗЖС је донијела свеобухватне регулаторне смјернице и пружила савјете, обухватајући техничке параметре и административне процедуре за сигуран рад рентгенских уређаја за радиографију, флуороскопију, компјутеризовану томографију, дигиталне панорамске системе, мамографију и радиотерапију, као и радиоактивних извора за примјену у брахитерапији, нуклеарној медицини примијењеној у Клиничком центру Црне Горе и у индустрији; • АЗЖС је развила референтне процедуре за QA/QC уређаја који производе јонизујуће зрачење и ставила их на располагање индустријском и медицинском сектору за тестирање и употребу; • Идентификовани су стручњаци или компаније које би евентуално могле извршити тестирање QA/QC; • Одређена су средства за спровођење интерне дозиметрије, и утврђене регулаторне смјернице и пропратне процедуре за праћење и евидентирање интерних доза за раднике; • Материјал за информисање јавности о опасностима јонизујућег зрачења је састављен и дистрибуисан путем најпогоднијих канала. 	<p>Оперативна регулаторна агенција за нуклеарну безбједност Црне Горе, усклађена са еквивалентним организацијама у ЕУ.</p>	<p>Завршни извјештај којем је допринос дао најмање један регулатор из ЕУ</p>	
<p><u>Србија</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Утврђена национална стратегија управљања радиоактивним отпадом и истраживачким реактором; • Завршена транспозиција правне тековине ЕУ у национално законодавство / законске прописе; • Донесени спроведбени прописи и смјернице у складу с правном тековином ЕУ; • Особље САЗИЗНС-а надлежно за израду правилника и смјерница адекватно обучено; • Израђена ревизија Закона о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној сигурности; • Донесени посебни прописи о санацији непознатих извора и мониторингу депонија; • Утврђени су регулаторни услови за ратификацију међународних конвенција, протокола и споразума у вези са заштитом од 	<p>У извјештају о напретку Србије за приступање ЕУ треба нагласити чињеницу да су законодавство и законски прописи у овој земљи потпуно усклађени са правном тековином ЕУ у области заштите од зрачења, сигурности од зрачења и нуклеарне сигурности;</p> <p>Декомисије РА истраживачког реактора почиње као резултат усвајања плана комисије;</p> <p>Дефинисане су опције за</p>	<p>Завршни извјештај којем је допринос дао најмање један регулатор из ЕУ</p>	

Хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА 2011 - Сажетак пројекта (ПФ) 2 - регионални

<p>зрачења и нуклеарном сигурношћу;</p> <ul style="list-style-type: none"> • У регулаторном тијелу успостављен је систем за управљање квалитетом; • Предложена је нова инфраструктура и интерна расподела одговорности у САЗИЗНС-у. 	<p>располагање радиоактивним отпадом;</p> <p>Израђен је и одобрен нови Закон о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења;</p> <p>На депонијама више нема непознатих извора зрачења;</p> <p>Међународне конвенције, протоколи и споразуми спремни су за ратификацију;</p> <p>Рад САЗИЗНС-а усклађен је са радом регулаторних тијела ЕУ.</p>		
Активности	Средства	Трошкови	Претпоставке
За Албанију			
<p>Активност 1: Уговарач успоставља процедуру за лиценцирање објеката и активности за нуклеарну безбједност, односно, националне складишне капацитете за одлагање радиоактивног отпада којим управља Центар за примијењену нуклеарну физику у Тирани, као и процедуру за лиценцирање употребе ПЕТ - ЦТ-а;</p> <p>Активност 2: Уговарач развоја царинске процедуре за бављење пакетима који садрже радиоактивни материјал, укључујући обуку;</p> <p>Активност 3: Уговарач одређује критеријуме за успостављање Организација техничке подршке за Канцеларију за заштиту од зрачења, као и задатке који им требају бити додијељени. То треба обухватити утврђивање потреба у смислу опреме и техничких капацитета;</p> <p>Активност 4: Уговарач утврђује одговорности свих укључених актера, у случају ванредне радиолошке ситуације и појашњава процесе одлучивања;</p> <p>Активност 5: Уговарач врши преглед докумената који служе као смјернице за спровођење законских прописа у складу са правном тековином ЕУ (овом активношћу ће се завршити активност обухваћена хоризонталним програмом о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА 2010);</p> <p>Активност 6: Уговарач успоставља систем за управљање квалитетом за Канцеларију за заштиту од зрачења који је усклађен са форматом Међународне агенције за нуклеарну енергију / Међународне организације за стандардизацију (ИАЕА / ИСО) или неким другим одговарајућим системом.</p>			
За Босну и Херцеговину			
<p>Активност 1: Транспозиција правне тековине ЕУ (<i>acquis</i>) у области заштите од зрачења и нуклеарне безбједности;</p> <p>Активност 2: Израда спроведбених процедура;</p>			

Хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА 2011 - Сажетак пројекта (ПФ) 2 - регионални

<p>Активност 3: Критеријуми за акредитацију (ИСО / ИЕЦ) фирми / државних организација као Организација за техничку подршку (ОТП);</p> <p>Активност 4: Успостављање система за управљање квалитетом (QMS);</p> <p>Активност 5: Програм обуке за особље ДРАРНС-а и релевантних професионалаца;</p> <p>Активност 6: Кампања за информисање јавности.</p>			
За Бившу Југословенску Републику Македонију			
<p>Активност 1: Уговарач прегледа постојеће QA/QC процедуре за дијагностичку и интервентну радиологију (нпр. радиографија, флуороскопија, компјутеризована томографија, дигитални панорамски системи, и мамографија, када је примјењиво) и успоставља боље QA/QC процедуре у складу са националним законодавством, међународним стандардима и најбољом праксом ЕУ;</p> <p>Активност 2: На основу побољшаних процедура за QA/QC, Уговарач успоставља оптимизоване протоколе за дијагностичку и интервентну радиологију;</p> <p>Активност 3: Уговарач врши обуку особља укљученог у дијагностичку и интервентну радиологију у области примјене протокола;</p> <p>Активност 4: Уговарач пружа помоћ ДРС-у у изради нових прописа за рад циклотрона за производњу радионуклида и ПЕТ-ЦТ;</p> <p>Активност 5: Уговарач пружа помоћ ДРС-у у успостављању процедура за лиценцирање и контролу објеката и активности за нуклеарну безбједност, што се углавном односи на циклотрон за производњу радионуклида и ПЕТ-ЦТ;</p> <p>Активност 6: Уговарач врши обуку инспектора ДРС-а надлежних за провјеру циклотрона за производњу радионуклида и ПЕТ-ЦТ;</p> <p>Активност 7: Уговарач врши преглед и анализу различитих компонената за политике и стратегије у вези са радиоактивним отпадом и, када је релевантно, давање препорука за побољшање, како би та политика и стратегија у потпуности биле усклађене са међународним стандардима и најбољом праксом ЕУ.</p>			
За Црну Гору			
<p>Активност 1: Транспозиција правне тековине ЕУ (<i>acquis</i>);</p> <p>Активност 2: Усавршавање / развијање процедура;</p> <p>Активност 3: QA/QC уређаја који производе јонизујуће зрачење у медицинском сектору;</p> <p>Активност 4: Развијање поступака за QA/QC;</p>			

Активност 5: Информисање јавности			
За Косово			
<p>Активност 1: Уговарач врши критичку анализу постојеће инфраструктуре Агенције за заштиту од радијације Косову¹, у погледу мандата, запошљавања особља, оперативног буџета, степена стручности, независности о корисницима радионуклида, односа са другим актерима укљученим у медицинску и / или индустријску примјену радионуклида на Косову¹.</p> <p>Активност 2: Уговарач пружа помоћ у завршавању контролних активности у вези са свим постојећим прописима (које су покренуте у оквиру регионалног пројекта регулаторне помоћи финансираног из ИПА 2008 програма и ИПА 2013 програма на Косову¹) и у изради нових, у циљу стварања регулаторног оквира који је потпуно усклађен са правном тековином ЕУ. Тиме су обухваћени контролни инструменти, контролне листе и процедуре, укључујући област превоза нуклеарних и других радиоактивних материјала, и организовање релевантних обука.</p>			
За Србију			
<p>A: <u>За израду националне стратегије управљања радиоактивним отпадом и декомисије истраживачког реактора</u></p> <p>Активност A1: Утврђивање категорија радиоактивног отпада на основу степена његове радиоактивности;</p> <p>Активност A2: Утврђивање нивоа толеранције и изузимања за радиоактивни отпад;</p> <p>Активност A3: Утврђивање опција за декомисију РА нуклеарних истраживачких реактора, укључујући могуће поново употребу зграде за смјештај новог реактора или циклотрона и опцију зеленог поља;</p> <p>Активност A4: Утврђивање настанака радиоактивног отпада за сваку главну декомисијску опцију и другог радиоактивног отпада насталог из других генератора у Србији;</p> <p>Активност A5: Утврђивање управљачких рута за радиоактивни графит као резултат декомисијских опција;</p> <p>Активност A6: Утврђивање потенцијалног третмана и условљених процеса за сваку врсту радиоактивног отпада насталог или који треба да настану као резултат декомисијских опција и другог радиоактивног отпада насталог из других генератора у Србији;</p> <p>Активност A7: Дефинисање акционог плана у вези са локацијом, лиценцирањем, изградњом и радом објекта за одлагање радиоактивног отпада у складу са важећим законом, укључујући варијанте кад год постоје недоумице;</p> <p>Активност A8: Утврђивање различитих могућих опција изгледа објекта за одлагање радиоактивног отпада;</p> <p>Активност A9: Развијање методологије (мултиатрибутна анализа) за процјену сваког тако утврђеног права управљања у погледу трошкова, професионалне изложености, лакоће спровођења, потребе за обуком, лиценцирање и прихватања од стране јавности;</p> <p>Активност A10: Утврђивање оптимизованих стратегија за управљање радиоактивним отпадом;</p>			

Хоризонтални програм о нуклеарној безбједности и заштити од зрачења у оквиру ИПА 2011 - Сажетак пројекта (ПФ) 2 - регионални

<p>Активност А11: Утврђивање механизма финансирања усвојене стратегије управљања радиоактивним отпадом;</p> <p>Активност А12: Утврђивање актера и њихове интеракције, који ће бити укључени у спровођење стратегија управљања радиоактивним отпадом (министарства, приватне компаније, државне организације);</p> <p>Активност А13: Развијање програма за информисање јавности.</p> <p><u><i>Б: За окончање транспозиције правне тековине ЕУ у србијанско законодавство и законске прописе</i></u></p> <p>Активност Б1: Помоћ у анализирању важећег Закона о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној безбједности, у сврху могућег побољшања;</p> <p>Активност Б2: Помоћ у окончању активности прегледа свих важећих прописа (које су покренуте у оквиру регионалног пројекта регулаторне помоћи финансираног из ИПА 2008) и у сачињавању нових, како би регулаторни оквир био потпуно усклађен с правном тековином ЕУ (<i>acquis</i>);</p> <p>Активност Б3: Помоћ у изради смјерница и спроведбених прописа;</p> <p>Активност Б4: Помоћ у успостављању посебних прописа за санирање непознатих извора и мониторинг над депонијама;</p> <p>Активност Б5: Успостављање програма обуке за особље САЗИЗНС-а које још није потпуно упознато са израдом прописа и спровођењу прописима;</p> <p>Активност Б6: Утврђивање регулаторних одредби које треба увести у циљу лакшег ратификовања међународних конвенција, протокола и споразума о заштити од радијације и нуклеарне безбједности;</p> <p>Активност Б7: Помоћ у дефинисању и састављању поступка спровођења;</p> <p>Активност Б8: Помоћ у изради неопходних протокола за издавање дозвола за превоз затворених извора зрачења и радиоактивни отпад, за одобрење материјала изузетог из регулаторне контроле, за рјешавање питања отпада за који постоји сумња да је радиоактиван.</p> <p><u><i>Ц: За регулаторну организацију, инфраструктуру и функционисање</i></u></p> <p>Активност Ц1: Успостављање система за управљање квалитетом за САЗИНС, усклађеног с форматом ИАЕА / ИСО или неким другим одговарајућим системом;</p> <p>Активност Ц2: Дефинисање органограма, укључујући расподелу одговорности;</p> <p>Активност Ц3: Дефинисање годишњег програма контроле који САЗИНС треба спровести;</p> <p>Активност Ц4: Успостављање процедура за контролу евиденције;</p> <p>Активност Ц5: Дефинисање правила за вођење документације.</p>		
--	--	--

Активности које треба реализовати могу бити модификоване према резултатима ИПА 2008 регионалног пројекта за јачање техничких капацитета регулаторних тијела држава Западног Балкана, који је покренут у марту 2011. г.

ДОДАТАК II: Износи (у EUR) уговорени и квартално исплаћени за пројекат

Уговорено	Кв. 2 2015.	Кв. 3 2015.	Кв. 4 2015.	Кв. 1 2016.	Кв. 2 2016.	Кв. 3 2016.	Кв. 4 2016.	Кв. 1 2017.	Кв. 2 2017.	Кв. 3 2017.	Кв. 4 2017.	Кв. 1 2018.	Кв. 2 2018.	Кв. 3 2018.
Уговор 1- Услуге (Техничка помоћ)	3,15													
Кумулисано	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15
Исплаћено	Кв. 2 2015.	Кв. 3 2015.	Кв. 4 2015.	Кв. 1 2016.	Кв. 2 2016.	Кв. 3 2016.	Кв. 4 2016.	Кв. 1 2017.	Кв. 2 2017.	Кв. 3 2017.	Кв. 4 2017.	Кв. 1 2018.	Кв. 2 2018.	Кв. 3 2018.
Уговор 1- Услуге (Техничка помоћ)	1,8				0,6				0,6				0,15	
Кумулисано	1,8	1,8	1,8	1,8	2,4	2,4	2,4	2,4	3,0	3,0	3,0	3,0	3,15	3,15

ДОДАТАК III: Опис институционалног оквира

Видјети тачку 3.1 (историја и оправданост)

ДОДАТАК IV: Релевантни закони, законски прописи и стратешки документи

- Мултикориснички вишегодишњи индикативни плански документ (МИПД у оквиру ИПА-ине компоненте за период 2009 - 2011 и 2011 - 2013) - Нуклеарна безбједност и заштита од зрачења;
- Заједничка конвенција о безбједности управљања истрошеним горивом и безбједности управљања радиоактивним отпадом;